

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ZHYTOMYR POLYTECHNIC STATE UNIVERSITY (UKRAINE)
CHERKASY STATE TECHNOLOGICAL UNIVERSITY (UKRAINE)
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN PEREIASLAV (UKRAINE)
KHERSON STATE UNIVERSITY (UKRAINE)
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY (POLAND)
GHENT UNIVERSITY (BELGIUM)
IVANE JAVAKHISHVILI STATE UNIVERSITY (GEORGIA)
UNIVERSITY OF LUCKNOW (INDIA)

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

*“APPLIED LINGUISTICS-3D:
LANGUAGE, IT, ELT”*

Book of Papers

May 12-13, 2022
Zhytomyr, Ukraine

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**“APPLIED LINGUISTICS-3D:
LANGUAGE, IT, ELT**

Organising Committee

Chair:

Viktor Ievdokymov, Dr. Ec., Professor, Rector of Zhytomyr Polytechnic State University

Co-Chairs:

Oksana Oliinyk, Dr. Ec., Professor, 1st Vice-Rector, Zhytomyr Polytechnic State University

Anna Bendrat, PhD in American Literature, Associate Professor, Department of English and American Studies, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Poland).

Kris Rutten, PhD in Educational Sciences, Associate Professor, Department of Educational Studies, Ghent University, (Belgium).

Ramaz Kurdadze, Doctor of Philological Sciences, Professor, Institute of the Georgian Language, Faculty of Humanities, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University (Georgia).

Members of the Committee:

Dymytrii Hrytsyshen, Dr. Ec., Professor, Dean of the Faculty of Public Administration and Law, Zhytomyr Polytechnic State University

Liudmyla Mohelnytska, PhD, Associate Professor, Head of Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

Irena Snikhovska, PhD, Associate Professor, Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

Natalia Andriichuk, PhD, Associate Professor, Head of Department of Foreign Languages, Zhytomyr Polytechnic State University

Hanna Leshchenko, Doctor of Philology, Professor, Head of Applied Linguistics and Translation Department, Cherkasy State Technological University

Olesia Skliarenko, PhD, Associate Professor, Deputy Head of the Department of Foreign Philology, Translation and Methods of Teaching, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

Liubov Letiucha, PhD, Associate Professor, Deputy Head of the Department of Foreign Philology, Translation and Methods of Teaching, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

Yevheniia Kanchura, PhD, Associate Professor, Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

Oksana Chernysh, PhD, Associate Professor, Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

Olena Denysevych, PhD, Associate Professor, Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

Liudmyla Otdielnova, Chief Engineer, Theoretical and Applied Linguistics Department, Zhytomyr Polytechnic State University

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ZHYTOMYR POLYTECHNIC STATE UNIVERSITY (UKRAINE)
CHERKASY STATE TECHNOLOGICAL UNIVERSITY (UKRAINE)
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN PEREIASLAV (UKRAINE)
KHERSON STATE UNIVERSITY (UKRAINE)
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY (POLAND)
GHENT UNIVERSITY (BELGIUM)
IVANE JAVAKHISHVILI STATE UNIVERSITY (GEORGIA)
UNIVERSITY OF LUCKNOW (INDIA)

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

*“APPLIED LINGUISTICS-3D:
LANGUAGE, IT, ELT”*

Book of Papers

May 12-13, 2022

Recommended for publishing
according to the decision of
the Scientific Council of
Zhytomyr Polytechnic
State University
(Minutes No. 6 dated 13.05.2022)

Zhytomyr
2022

УДК 811.111
ББК 81.2 (4 АНГЛ.)

Applied Linguistics-3D: Language, IT, ELT: International Scientific and Practical Conference (May 12-13, 2022) – Zhytomyr: Zhytomyr Polytechnic State University, 2022. – 78 p.

ISBN 978-966-683-601-7

The collection includes abstracts of the International Scientific and Practical Conference “Applied Linguistics 3D: Language, IT, ELT”, that took place at Zhytomyr Polytechnic State University on May 12-13, 2022. The Conference brought together scholars and practicing specialists from higher educational institutions of Ukraine, Bulgaria, Georgia, India, Poland, USA to share and discuss the latest trends, research results and ideas within Applied Linguistics and related disciplines. The Conference papers deal with a wide range of research issues in the spheres of linguistics, literature, translation, information and computer technology, language didactics. The publication is aimed at researchers, students, graduate and post-graduate students.

УДК 811.111
ББК 81.2 (4 АНГЛ.)

International Scientific and Practical Conference

***“APPLIED LINGUISTICS-3D:
LANGUAGE, IT, ELT”***

May 12-13, 2022

Scientific editor:
Computer typesetting and layout:

Irena Snikhovska
Liudmyla Otdielnova

Certificate of entry in the State Register of Subjects of Publishing Business ЖТ № 08 dated March, 2004

ISBN 978-966-683-601-7

© ZHYTOMYR POLYTECHNIC STATE UNIVERSITY, 2022

CONTENTS

PLENARY SESSION	7
KURDADZE RAMAZ On some Problematic Issues in Second Language Acquisition: Main and Facultative Grammar and Gender Factors while Teaching Georgian as a Second or a Foreign Language	8
MCCALLUM ELLEN Ravishing Ravicka: the Work of Translation and Crisis in Renee Gladman's Experimental Novels	11
STOYANOVA NADEZHDA Allegories of Silence (on Atanas Dalchev's Fragments).....	12
TSAPIV ALLA Narratives for Children: Does Gender Matter?.....	14
SESSION WORK № 1	
MODERN APPLIED LINGUISTICS: LANDMARKS AND RESEARCH AREAS	15
ЛЕЩЕНКО ГАННА Текст як об'єкт лінгвістичних досліджень: проблема дефініції.....	16
МАКАРУК LARYSA Multimodal Syntactic Constructions: a New Pattern of Communication in Modern English.....	18
КОЛЯДА ЕЛІНА Деякі особливості ментальності українців і канадців	20
DENYSEVYCH OLENA The Sociolinguistic Competence of Ukrainian Refugees	22
КОЗАК СОФІЯ Семантика фреймів і теорія поля: корелятивні зв'язки	25
KUZNYETSOVA IRYNA, KUZNYETSOVA GANNA The Issue of an Addressee in a Political Discourse.....	27
ПАСИК ЛЮДМИЛА Вербалізація концепту KRIEG у німецькомовному газетному тексті	32
SNIKHOVSKA IRENA Game/Play as a Worldview Phenomenon of Homo Loquens	34
БАСЮК ЛЕСЯ Методика дослідження дебатів у ПАРЛАМЕНТСЬКОМУ дискурсі Великої Британії і США	37
SESSION WORK № 2	
ICT IMPLICATIONS FOR APPLIED LINGUISTICS	40
БЛИЗНЮК ЛЮДМИЛА Мотивація школярів початкової школи до вивчення іноземних мов в умовах НУШ.....	41
BODNAR IRYNA Digitalization of Educational Terminology	44
ГАЛИЦЬКА ОЛЕНА Досвід використання платформи MOODLE під час вивчення дисципліни «Академічне письмо та риторика».....	45
ГРЕЧУХА ЛЕСЯ ІТ технології в лінгвістиці: візуалізація текстового матеріалу	47

HRON YULIA Motivating Language Learners via Modern Digital Tools	49
КУЗЕБНА ВЛАДИСЛАВА, ГРОН ЮЛІЯ Блог-записи як сучасний жанр інтернет комунікації	51
СМАЛЬ ОКСАНА Використання сучасних інформаційних технологій при викладанні іноземної мови.....	55
ІСАЄНКО ТЕТЯНА Навчання української мови як іноземної студентів із Туркменістану (фонетичні труднощі).....	58
КУХАРЬОНОК СВІТЛАНА Ефективне застосування інтерактивних технологій в умовах дистанційного навчання	60
КРАВЧЕНКО АНАСТАСІЯ, ДИМЯНЧУК ВЕРОНІКА Застосування когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземної мови.....	62
<i>SESSION WORK № 3</i>	
<i>TRANSLATION STUDIES AND LITERARY STUDIES</i>	64
ГОНЧАР КАТЕРИНА, ТРИГУБ ГАЛИНА, ХНИКІНА ОКСАНА Труднощі перекладу медичних текстів	65
DUMASHIVSKYI YAROSLAV Problems of Translation of Hybrid Texts as One of the Sources of Modeling a New Reality of Intercultural Communication by Means of Language.....	67
СЕМЕНЮК ТЕТЯНА Інкорпорування елементів балади Й. В. Гете «Лісовий цар» у музичний твір «Далай-Лама» сучасної німецької групи Раммштайн ..	69
SMALKO LIUDMYLA, VOROBIOVA TETIANA Ukrainian-English Academic Translation of Abstract to Scientific Paper	72
SOVYETNA ALYONA Chicana Literature as a Cultural Phenomenon.....	74
БОНДАРЧУК ОЛЕНА КВЯТКОВСЬКА ТЕТЯНА Психологічні особливості та емоційна навантаженість новели «Амок» С. Цвейга	76

PLENARY SESSION

*Ramaz Kurdadze, Doctor of Philological Sciences, Professor
Institute of the Georgian Language,
Faculty of Humanities, Ivane Javakhishvili
Tbilisi State University*

**ON SOME PROBLEMATIC ISSUES IN SECOND LANGUAGE
ACQUISITION: MAIN AND FACULTATIVE GRAMMAR AND
GENDER FACTORS WHILE TEACHING GEORGIAN
AS A SECOND OR A FOREIGN LANGUAGE**

I. One of the most problematic grammatical issues while teaching Georgian as a second or a foreign language, is the category of Version. Version is a grammatical category, which indicates the relationship between the subject and object or between direct and indirect objects. This relationship is expressed through lexical means in many languages. It is specific in Georgian because special grammatical markers, which in linguistic literature are known as preradical vowels, indicate the relationship between the subject and object or between direct and indirect objects.

There are three cases of version for transitive verbs:

A. If the action is assigned for the subject the marker ი “i” indicates it:

ი-შენებს კაცი სახლს

“i-shenebs k’atsi sakhls”

The man is building a house for himself

i-shenebs

SV-to build

This case is called the subject version.

B. The action assigned to an indirect object is denoted by უ “u” marker:

უ-შენებს კაცი სახლს მეზობელს

“u-shenebs k’atsi sakhls mezobels”

The man is building a house for his neighbor

u-shenebs

OV-to build

This case is called the objective version.

C. But if the action takes place and it is not clear to whom it is assigned, in such case it is indicated by ა “a” or Ø:

ა-შენებს კაცი სახლს

“a-shenebs k’atsi sakhls”

The man is building a house

a-shenebs

NV-to build

This case is called the Neutral version.

When teaching Georgian as a second or a foreign language, I make use of special texts and exercises to explain this grammatical category. Then I teach the specific verbs in which the above-mentioned preradical vowels are used for facultative purposes.

II. The second part of my speech will be devoted to the use of the forms of the Georgian verb **სმენს smena** “listen/hear” with preradical vowels **ჟ- u-**:

ჟ-სმენს u-smens – “he/she is listening to”,

მო-ჟ-სმენს mo-u-smens – “he/she will listen to”,

მო-ჟ-სმინა mo-u-smina – “he/she listened to”

and **ო- i-**:

ო-სმენს i-smens – “he/she hears”,

მო-ო-სმენს mo-i-smens – “he/she will hear”,

მო-ო-სმინა mo-i-smina – “he/she heard”.

The analyses of these forms are most important and helpful when teaching Georgian as a second or a foreign language.

In my belief the verbs with preradical vowel **ჟ- u-** presuppose the active process of listening on the part of the individuals/listeners, who are concentrated on what they are listening to, whereas the forms with preradical vowel **ო- i-** denote the process in which the individuals/listeners are not active, hence, they do not concentrate on what they hear. It should be explained why the above-mentioned forms with preradical vowel **ჟ- u-** correspond to the English verb ‘**to listen**’ (cf. Russian ‘**слушать**’), whereas the forms with preradical vowel **ო- i-** correspond to the English verb ‘**to hear**’ (cf. Russian ‘**слышать**’).

These different shades of meanings are expressed by two different verbs in English, whereas in Russian they are expressed by two stems of one and the same verb. However, in the Georgian language to different preradical vowels – **ჟ- “u”-** and **ო- “i”-** perform this function, which are markers of the grammatical category of version and for which the expression of the above-mentioned semantic nuance is an **additional, facultative or optional function**.

III. And finally I would like to dwell upon one gender issue reflected in the Georgian terms denoting kinship: *ძმისშვილი / ძმისწული dzmisshvili / dzmists’uli* “*newphew, brother’s son; or, niece, brother’s daughter*” and *დაძმისშვილი / დაძმისწული disshvili / dists’uli* “*newphew, sister’s son; or niece, sister’s daughter*”.

In most cases I found it rather difficult to make the learners of the Georgian language understand these kinship terms because they represent a difficult task when teaching Georgian to students whose native language is English or some other Indo-European language e.g. Russian, German and so on. The thing is that these terms

make a distinction between the gender of parents, denoting either brother or sister as a parent of niece or nephew. However, in English (like other Indo-European languages) the gender distinction is made between the children – nephew and niece respectively.

When explaining this difference it is absolutely necessary to take into account the aspect of the gender.

In gender denoting compounds in the Georgian language, the first part indicates the parent: *ძმა dzma* “brother” or *და da* “sister” (both are in Genitive case: *ძმის dzmis* “brother’s” and *დას dis* “sister’s”, meaning something or someone that belongs to brother or sister) and the second part of them indicates the *შვილი / წული shvili / ts’uli* “child / offspring”. The words *შვილი shvili* “child” and *წული ts’uli* “offspring” mean children of both sexes in contemporary Georgian. But it should be said that the data of Old Georgian language and Georgian dialects show that both words *შვილი shvili* “child” and *წული ts’uli* “offspring” initially denoted only **a male child**. Hence, initially, the Georgian terms: *ძმისშვილი / ძმისწული dzmisshvili / dzmists’uli* and *დასშვილი / დასწული disshvili / dists’uli* must have denoted: **ძმისბიჭი dzmisbich’i* “nephew, brother’s son” and **დასბიჭი disbich’i* “nephew, sister’s son”.

The learners of the Georgian language can naturally get interested why it was necessary to make a distinction between brother’s son and sister’s son? And what the reason for differentiation was?

I believe this was caused by social dominance of man, brother in comparison to woman, sister. This gave advantage to the man, brother when it came to the division of property, because the son was considered be the heir, the share-holder of the family property both in the highlands and lowlands of Georgia. The share of the daughter, in case the family also had a son, was mainly confined to the dowry. Thus, taking into account the fact that *შვილი / წული shvili / ts’uli* “child / offspring” denoted only the son in patriarchal families with several generations living together, it was important to create the lexemes which would adequately reflect the social and cultural reality, by making a distinction between the brother’s son and the sister’s son. It can be explained by the fact that the brother’s son was also considered to inherit the family property, unlike sister’s son, who would inherit his property from his own father’s family.

Abbreviation:

SV – Subject Version

OV – Object Version

NV – Neutral Version

REFERENCES

1. Geguchadze, L. *The Georgian Language for Foreign Learners, I, Concise Grammar with Text and Vocabulary*. Tbilisi : Tbilisi University Press, 2004.
2. Kurdadze, R. *Gender Aspects of Certain Georgian Kinship Terms and the Issues of Teaching Georgian as a Second or Foreign Language*; International conference: *Second Language Teaching / Acquisition in the Context of Multilingual Education* (Tbilisi State University, 29–30 September, 2021); *Book of Abstracts* <http://seltame.tsu.ge>.
3. Kurdadze, R. *A Case of Facultative Use of Version Markers in the Teaching of Georgian as a Second or Foreign Language*, XIV scientific conference held at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, at the Faculty of Humanities, 3-5 July, 2020; the conference was dedicated to the 90th anniversary of academician Otar Lortkipanidze.

E. L. (Ellen) McCallum, PhD, Professor
English and Film Studies
Core Faculty in the Center for Gender in a Global Context
Michigan State University

RAVISHING RAVICKA: THE WORK OF TRANSLATION AND CRISIS IN RENEE GLADMAN'S EXPERIMENTAL NOVELS

How do we deal with untranslatable words, from a fictional vocabulary? How do words create a world beyond the page? How do imaginary worlds speak to the ongoing crises in our world that range from overlooked to unspeakable? Experimental novels offer a different way to consider these questions, because they use form to disrupt our habits of reading and perceiving the world. I turn to Renee Gladman's Ravicka novels, a series of four experimental narratives, to consider these questions. Gladman's imaginary city-state serves as a kind of social science fiction that demonstrates how we make sense of languages and experiences that cannot be translated, whether that's the literal words of Ravic into English, or the impediments of translating bodily gestures into language, or translating the experiences of marginalized people into terms that those outside such groups can grasp.

First I explain the world of the Ravicka novels, how they describe an imaginary city-state in the throes of an unspecified set of crises that seem to include environmental, civil, and ontological calamities, yet how characters are coping with everyday life in the midst of these crises. These novels spindle around not so much events or actions that drive a plot, but words—words that impede our directly understanding an action or idea, or words that a narrator can't express, or words that require supplemental meaning through gesture or bodily comportment. I conduct a close reading of one Ravic word, *pareis*, that occurs across the novels and provides a

window onto how the novels' experiment with representing the unrepresentable. Though never explicitly defined pareis seems to be a ritual bodily action performed as a greeting or reconnection.

The fact that the novels invent a language and culture, and reinvent narrative form, allows them to push the edge of what can be expressed while still evoking a world we can be a part of. The novels present a fragmented but compelling and emotionally resonant tale of the persistence of a network of friends, lovers, and colleagues in the face of an unspecified—and perhaps even inconceivable—set of crises. On the one hand, their imagination gives us space to reconsider our own social relations in a wider lens: how might we consider the body as more fully invested in communication, even through printed books? On the other hand, the encounter with untranslatable words can allay our anxiety about having to grasp the whole, and thereby reorient us to the text in a more open relation to what it offers us, in its own terms. The hospitality of Ravicka, accepted by taking up these novels, offers a lesson in how to read more actively and attentively.

REFERENCES

1. Gladman, Renee. *Ana Patova Crosses a Bridge*. St. Louis: Dorothy, a publishing project, 2013.
2. Gladman, Renee. *Event Factory*. St. Louis: Dorothy, a publishing project, 2010.
3. Gladman, Renee. *Houses of Ravicka*. St. Louis: Dorothy, a publishing project, 2017.
4. Gladman, Renee. *The Ravickians: A Novel*. St. Louis: Dorothy, a publishing project. 2011.

*Nadehda Stoyanova, PhD, Senior Assistant Professor
Sofia University St. Kliment Ohridski, Bulgaria*

ALLEGORIES OF SILENCE (ON ATANAS DALCHEV'S FRAGMENTS)

Atanas Dalchev is one of the famous Bulgarian poets who made his debut in the 1920s. In the interwar years he published four poetry books and became one of the prominent authors of that time. From 1943 he started to publish the so called “notes” or “fragments” (aphorisms, impressions, miniatures, short essays) mainly on literature and literary life [1, p. 409 – 414]. After the communist party came to power on September, 9 1944 he continued to publish in the literary press his “notes” that were quite different from the pathos of the epoch. However, the possibility of publishing did not last for long. In 1946 all the oppositional voices were silenced and works that were not propaganda could not appear anymore. It was not before “The

Thaw” in 1956, that Dalchev could publish in the literary periodicals again. Later, in 1967, he collected all his notes in the book *Fragments* [2].

The presentation will be focused on two of the “notes” that were published in 1945 in the official newspaper of the Union of Bulgarian Writers – *Literary Front*. They are “Rain” and “The Tree” [3, p. 2]. An attempt to reveal the function of these works as literary gestures through the methods of literary history and cultural history will be made. As it can be noticed from the titles, the topics of the fragments are natural objects or phenomena that was quite unusual for those years (in 1955 and 1957 there were discussions questioning the significance of works that thematize nature in the new political circumstances). These two “fragments” or “notes” can also be called “impressions”. They correspond to Dalchev’s poetry as a conception because, although the thematic accents of his works changed in the 1920s, 1930s and 1960s, the main problem remained the temporality of the world and the human. “The Rain” and “The Tree” can be read as allegories of silence. Silence can be interpreted as an existential choice of the subject in the first work. The absence of words and communication means that the person could stay for some time under rain’s “light shadow” – the dry plots – and do exceptional work on the Self that preserves and renews him / her. “The Tree”, however, present the silence as the inability to fight the pragmatic egocentrism, the cynical anthropocentrism of the historical time and as a prognostication of the coming death.

Most of his “notes” Dalchev wrote in the years of ideological control. Having in mind that their main topic was literature and literary gestures, it can be said that these two fragments were a reflection on silence as an existential choice, as an opportunity, but also as a form of weakening, which all those poets and writers who did not serve communist propaganda in the 1940s and 1950s were forced to comply and live with.

The presentation is prepared within the project *Islands of the Unblessed. History of the Unconventional Bulgarian Literature from 1944 to 1989 in Its Sociocultural Context* funded by the National Science Fund of Bulgaria, № КП-06-Н60/1 – 16.11.2021.

REFERENCES

1. Далчев А. *Бележки* / Г. Цанев (ред.). *Изкуство и критика*. 1943. № 10 (53). С. 409 – 414.
2. Далчев А. *Фрагменти*. София : Български писател, 1967. 96 с.
3. Далчев А. *Дъжд*. София – октомври 1944. *Дървото* / Н. Фурнаджиев (ред.). *Литературен фронт*, 1945. № 19, с. 2.

Alla Tsapiv, Doctor of Science (Philology)
Vice-Rector for International, Social and Humanitarian,
Research and Education Issues Professor at the Department of
English Philology and World Literature
named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University,
Ukraine

NARRATIVES FOR CHILDREN: DOES GENDER MATTER?

Narratives, written for children, possess specificity on the level of their storytelling and story creating. Dynamic plots, child-characters, special setting and composition structure, as well as adult-narrator and child-focalizer – make a unique poetics of the texts, addressed for children. Though, does it matter, whether these texts are written for male or female readers? As a rule, characters are rather typical in fairy tales, male characters are brave and strong, female characters are weak and tender. Children believe, that the model of life, implemented in fairy narratives, is the ideal model, which they should follow in their life (Beauvais, 2015). Classical fairy tales focus on male physical and emotional domination, as their heroes are courageous and ready for adventures. The most famous English narratives, addressed to a child-reader are about young and smart male, who manage to struggle with global evil and enemies. We can just remember Peter Pan (J. M. Barrie), Harry Potter (J. K. Rowling), Charlie Bucket (R. Dahl), Frodo Baggins (J. R. R. Tolkien), characters, who are known and loved by children all over the world. On the one hand, male characters, being in the center of the narratives, reflect the specificity of English literature for children, on the other hand, such male-character domination provoked different feminist reinterpretations of well-known stories, including narratives about Cinderella, Snow White, Rapunzel and other. Given that, female authors started to create stories about different female characters, who are not passive any more, but rather strong and active (Rebel Girls, 2022). Such narratives are meant to demonstrate to young readers another model of life – a model of active and brave girl, who can struggle with evil and win. Famous narratives “Goodnight stories for rebel girls”, written by two female authors E. Favilli and F. Cavallo (Favilli & Cavallo, 2017) and illustrated by hundreds of women from all over the world became an icon of stories about women who are not afraid to overcome the obstacles and become who they want to be.

REFERENCES

1. Favilli, Elena, & Cavallo, F. *Good Night Stories for Rebel Girls*. City: Particular Books, 2017.
2. Rebel Girls. If You Have a Daughter, You Need to See It. Available from: <https://www.youtube.com/watch?v=Z1Jbd4-fPOE> (Accessed on 20.04.2022).
3. Beauvais, Clementine. *The Mighty Child. Time and Power in Children's Literature*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. 2015.

SESSION WORK № 1

MODERN APPLIED LINGUISTICS: LANDMARKS AND RESEARCH AREAS

ТЕКСТ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ПРОБЛЕМА ДЕФІНІЦІЇ

Науковий інтерес до вивчення тексту, в т.ч. і літературного, виник ще наприкінці 60-х років ХХ ст., проте, на думку самих текстологів, загальноприйнятого визначення тексту не існує й дотепер, а більшість досліджень у цій сфері «розпочинаються з роздумів, що саме є текстом і які ознаки або властивості характеризують те, що позначається цим терміном» [1, с. 510]. Коментуючи наявну ситуацію, коли низка наук, які вивчають тексти (герменевтика, літературознавство, лінгвістика, психологія тощо), не мають загальноприйнятого визначення свого головного об'єкта, а задовольняються власними визначеннями, відомий російський когнітолог О. С. Кубрякова зазначає: «Майже кожний автор, який безпосередньо працює в лінгвістиці тексту, вважає за потрібне розпочати своє дослідження або з лаконічнішого, або з більш розгорнутого визначення тексту, щоб потім зупинитися на перерахуванні низки його властивостей, які, проте, врешті-решт не повторюються у різних типах текстів» [там само, с. 508]. Посилаючись на авторитетні зарубіжні та вітчизняні джерела, В. Є. Чернявська вказує на існування понад 300 дефініцій тексту, що пояснюється «різноманіттям підходів до визначення тексту (граматичного, семантичного, прагматично й комунікативно орієнтованого, а останнім часом і когнітивного), які по черзі змінювали один одного» [4, с. 12].

Зміщення акцентів з опису організації поверхневих структур («граматики тексту») на вивчення його семантики, визнання тексту «вищою реалією мови» (Г. А. Золотова), перехід у 80-90-і роки ХХ ст. до функціонального опису текстів у руслі комунікативно-прагматичного підходу, висунення на провідні позиції в науці антропоцентризму з подальшим аналізом процесів породження і сприйняття тексту в когнітивно-орієнтованому ракурсі – все це зумовило розширення меж дослідницького поля, взаємоперетинання теоретичних концепцій і появу додаткового методологічного інструментарію.

Іншим чинником, який пояснює існування численних визначень тексту, що висвітлюють ті чи інші аспекти його природи, є багатошаровість самого поняття «текст». Залежно від наукових спрямувань лінгвістів та фокусу їхніх досліджень текст розглядається [2, с. 21–23]:

– як знак (складний знак або знакова послідовність) відповідно до його конститутивних аспектів: структурного (парадигматичного і синтагматичного), змістового, функціонального (комунікативного, прагматичного); як система, тип і феномен; структурно-семантичне і комунікативне утворення; системно-структурна й інформаційно-функціональна сутність;

– як комунікативна або когнітивна модель; динамічна одиниця у плані текstopородження, текстоутворення і тексторозуміння; текстова діяльність;

предмет типологічних побудов; компонент культури, засіб міжкультурної комунікації; психо- і соціолінгвістичний феномен, явище культури;

– як об'єкт вивчення стилістики та риторики; предмет теорії інтерпретації; комплексний, міждисциплінарний об'єкт.

Різноманітність потрактувань поняття «текст», що зумовила різноманітність підходів до опису його основних властивостей та ознак, свідчить про складність об'єкта визначення і пояснює ту плюралістичність теоретичних позицій та пропонованих моделей тексту, яка є характерною рисою лінгвістики тексту упродовж її розвитку з 60-х років ХХ ст. й дотепер.

Численні дискусії щодо пріоритетних напрямів вивчення тексту (детальний аналіз див., наприклад, у [3]) надали можливість сформувати порівняно усталений погляд на текст як на семіотичну систему, яка є не лише структурою з ієрархічною взаємообумовленістю елементів різних мовних (і не лише мовних) рівнів, але й композиційною єдністю, комунікативно-прагматичний зміст якої, утворений у результаті контекстуальної взаємодії окремих одиниць цілісної кодової системи, не може бути виведеним із простої суми значень цих одиниць [5, с. 181].

Узагальнюючи наявні визначення тексту, Є. О. Гончарова [там само, с. 181–182] вирізняє три присутні в них змістові константи, які по-різному формулюються дослідниками:

1. Текст є завершеною з точки зору його автора, але в смисловому й інтенціональному плані «відкритою» для реципієнта лінійною послідовністю переданих графічно або усно мовних знаків, семантико-сміслова взаємодія яких створює композиційну єдність тексту, підтримувану лексико-граматичними зв'язками між окремими елементами текстової структури.

2. Як автономне мовно-мовленнєве утворення текст має специфічну пропозиційно-тематичну структуру.

3. В основі тексту лежить комунікативна дія, з одного боку, його автора, який за допомогою певних мовних і контекстуальних сигналів реалізує у створюваній ним структурі необхідну комунікативно-прагматичну стратегію, або систему «когнітивних (концептуально-сміслових) настанов» (за В. Г. Адмоні), а з іншого, – його читача, який, спираючись на ці сигнали, реалізує свій намір найадекватніше «розгадати» цю стратегію (ці концептуально-сміслові настанови).

Таким чином, сьогодні під *текстом* розуміють «ієрархічну єдність вищого рангу, багатовимірне, багатоаспектне й багатофункціональне системне утворення, яке поєднує характеристики складного знаку та комунікативного цілого» [там само, с. 36]. Іншими словами, текст є продуктом спільної комунікативної діяльності адресанта й адресата, що надає особливої значущості питанням співвідношення тексту з комунікацією, з мовленнєвою діяльністю, з процесами породження і сприйняття мовленнєвого твору. Сьогодні інтерес дослідників зосереджується на вивченні «домовного матеріалу», перетворюваного на вербальний текст, позатекстових зв'язків та способів їхньої актуалізації у текстовому просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кубрякова Е. С. О тексте и критериях его определения // Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. М., 2004. С. 505–518.
2. Теория текста: учебное пособие / Ю. Н. Земская, И. Ю. Качесова, Л. М. Комиссарова, Н. В. Панченко, А. А. Чувакин / ред. А. А. Чувакин. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Флинта: Наука, 2010. 224 с.
3. Филиппов К. А. Лингвистика текста: курс лекций. СПб: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2003. 336 с.
4. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость. Интертекстуальность. Интердискурсивность: учеб. пособ. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 248 с.
5. Щирова И. А., Гончарова Е. А. Многомерность текста: понимание и интерпретация: учеб. пособие. СПб: ООО «Книжный дом», 2007. 472 с.

*Larysa Makaruk, Doctor of Philology, Professor
Lesya Ukrainka Volyn National University*

MULTIMODAL SYNTACTIC CONSTRUCTIONS: A NEW PATTERN OF COMMUNICATION IN MODERN ENGLISH

Syntactic structures of a kind which was virtually unknown a few decades ago, incorporating multimodal elements, are now appearing with increasing frequency in English-language mass media discourse, and it can be argued that this evolution points to the need for a whole new approach on the part of modern linguistic schools. These structures clearly cannot be described in terms of the traditional definition of syntax as a separate area of linguistics—one that focuses on the grammatical structure of phrases and sentences consisting of at least two words, and which are in conformity with the rules that govern the criteria of semantics, orthography, style and punctuation.

The research that we have carried out indicates that up to now, these structures have not been subjected to the rigorous linguistic investigation that is essential for the formulation of appropriate descriptions and internal categorizations. Drawn from specifically chosen source material, research results have been assembled which indicate the need for a detailed examination of the concept of multimodal syntax beyond any that has been conducted either in Ukraine or in other countries up to this point. This being the case, we consider it appropriate and potentially very valuable to offer a newly-formulated definition of this field, along with a description of its specific features, focusing on the differentiating characteristics of multimodal syntax, and the range of resources available which enable it to possess these distinctive traits and functions.

In the creation of the mass media enclaves which were analysed, many verbal elements were included, but in many cases they do not possess as great a manipulative potential as non-verbal and paraverbal components. The most conspicuous of these include the insertion of images, and the manipulation of text (involving colour, and special effects such as variations in font size and weight, and text position) which are essential components of advertisements in both paper and digital periodicals. We referred above to the issue of devising a system of syntactic principles that reflect the realities of multimodal sentences. In order to achieve this, we have undertaken empirical research that makes use of the ever-increasing body of source material that is becoming available.

In dealing with that, we will employ terms such as non-verbal, paraverbal, and multimodal lexeme. We differentiate between paraverbal and non-verbal means as the first function based on verbal means, such as to accompany items such as special font or colour effects; the non-verbal are purely of a graphic nature but do not have anything in common with font. This may include any picture that is of a non-lexemic nature. We will be dealing with multimodal syntax [1], the base of which is made of up lexemes (words) which are different in character, form, structure and meaning from those of the higher (syntactic) level to which this article is devoted.

The source material that has been assembled (one thousand examples taken from mass-media texts) provides evidence indicating the need for in-depth study of multimodal syntax. Unlike monomodal syntax, which is based on verbal means and punctuation marks, multimodal syntax is formed using a combination of verbal resources along with a major infusion of nonverbal components having varying structures or forms, quantitative composition, appearance, and communicative and pragmatic orientation. Multimodal syntactic constructions absolutely do not fit into the traditional interpretation of syntax.

The research that has been carried out suggests that multimodal syntactic constructions can be divided into two types, multimodal homogeneous (27%) and multimodal heterogeneous (73%). Multimodal homogeneous constructions consist either of verbal means plus punctuation marks, or solely of non-verbal means which belong to a single system. Heterogeneous syntactic constructions are based on various sign systems. They can be composed of both verbal and non-verbal means at the same time, or solely of non-verbal means which belong to at least two or more sign systems [2].

After observing and analysing so many multimodal structures, it is hardly necessary to restate how important a function they perform in contemporary media texts. Furthermore, our research has underlined the important place which multimodal syntax has as an essential and integral part of multimodal linguistics, and we are pleased to see how the investigation of practical examples has enabled us to begin constructing a more comprehensive theoretical framework in relation to this area of syntax. Some of the examples lead us to the conclusion that some multimodal syntactic constructions can be difficult to interpret, or can be interpreted in multiple ways; the background knowledge of the reader has a large bearing on this process.

REFERENCES

1. Макарук Л. Л. Мультиmodalність сучасної англомовної масмедійної писемної комунікації [текст]: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 424 с.
2. Makaruk L. L. Types of Multimodal Syntactic Constructions in Modern English Mass Media Texts. *Science and Education. A New Dimension. Philology*. Budapest, 2018. VI (54). Issue: 183, Nov. 2018. P. 39–42.

*Еліна Коляда, кандидат філологічних наук, професор
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ МЕНТАЛЬНОСТІ УКРАЇНЦІВ І КАНАДЦІВ

У процесі історичного буття кожен народ виробляє особливий менталітет – своєрідний спосіб усвідомлення і ставлення до світу, що зумовлений певними звичками, прагненнями, традиціями, вихованням, релігійними уявленнями тощо. Канадська письменниця українського походження Любов Василів-Базюк у своїх творах неодноразово порівнює особливості ментальності українців і канадців:

1) *«У Канаді по школах учні не розказують, які вони дістають оцінки з писаних іспитів чи кінцевих. Ніхто нікого не питає, учителі говорять учням “mind your own business” – що означає “пильнуйте своїх справ”, не цікавтеся тим, що вас не стосується. Не підказуйте при усних відповідях, не списуйте задач, не посилайте “шпаргалок” (записочок з інформаціями) написаних іспитах – ви не допомагаєте товаришеві, а робите велику кривду, яку буде видно в наступних класах. Виховується чесність серед школярів. Не цікавтеся про добробут родини, не хваліться своїми іграшками, будьте скромними у ставленні до своїх знайомих. Діти подібно виховуються вдома батьками, що вони про свої особисті справи, а саме успіхи чи проблеми не говорять, хіба з дуже добрим одним чи двома приятелями. На працях ніхто не знає, хто скільки заробляє, скільки платить за помешкання чи за хату, бо всякі такі розмови можуть викликати заздрість. Не випадває ставити питання такого характеру» [1, с. 273];*

2) *«/.../ в англійській мові є така приповідка “Mind your own business”, а це в українській мові «Пильнуй своїх справ – з неписаним значенням «Не втручайся в чужі справи». Це велика різниця у взаєминах людей в Україні. Сусіди в Україні поділяються думками, обговорюють політичні новини, розказують, що спекли та що зварили, знають про сусідів і добре і зле, переживають з ними радісні та сумні хвилини в їх житті» [2, с. 48];*

3) *«В Україні сусіди знають всі справи, які їх не стосуються. Знають, хто купив модерну пральну машину чи спровадив з Італії нові меблі та скільки посилок присилає родина з інших держав. Про все говориться, а це викликає невдоволення життям в інших людей, які не можуть таке купувати, не мають*

родини, щоб висилала посилки. У них зростає велике пригнічення, стає винна держава, мала пенсія, дорогі ціни...» [1, с. 273–274];

4) «/.../ тепер кожне весілля, хрестини, чи в місті, чи на селі, це показ для цілого села, міста чи навіть для цілої України, які ми багаті, які в нас важливі гості, скільки ми можемо витратити грошей, ми не будь-хто, ми важливі та багаті люди» [1, с. 232];

5) «Пересічні люди в Канаді не купують дорогих авто на показ. У Канаді життя не є на показ» [1, с. 206].

Ці міркування Л. Василів-Базюк суголосні з твердженням В. М. Стецюка, який досліджуючи особливості етнічної психології українців на матеріалі прислів'їв і приказок, схиляється до думки, що «українці люблять вихвалитися, виставлятися» [4, с. 42]. Письменниця з Канади боляче сприймає зазначені риси національного характеру українців й окреслює можливі шляхи подолання недоліків ментальності [3]. Л. Василів-Базюк переконана, що формуючи сучасну ментальність, українці мають зробити головними найкращі риси, що їх було виплекано впродовж багатостраждальної історичної долі.

Водночас викладене вище свідчить про культурну самотність українців і канадців, глибоке та об'єктивне дослідження якої уможливило розуміння соціальної дійсності й культури, що сприятиме порозумінню під час міжкультурної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василів-Базюк Л. Й. Новими стежками: історична повість. Чернівці : «Букрек», 2018. 432 с.

2. Василів-Базюк Л. Й. Стежками емігрантів з України: історична повість. Чернівці : «Букрек», 2021. 504 с.

3. Коляда Е. К., Калиновська І. М., Одарчук Н. А. Духовна криза українського суспільства і шляхи її подолання (за матеріалами історичної повісті Любові Василів-Базюк «Новими стежками»). *Modern Scientific Researches*. Issue 14. Part 3. Minsk, 2020. P. 158–166. DOI: 10.30889/2523-4692.2020-14-03-063

4. Стецюк В. М. Самовияв українців і росіян в приказках і прислів'ях. Україна все ж таки не Росія. Львів : Liha-Pres, 2005. 89 с.

THE SOCIOLINGUISTIC COMPETENCE OF UKRAINIAN REFUGEES

The escalation of conflict in Ukraine has caused civilian casualties and destruction of civilian infrastructure, forcing people to flee their homes seeking safety, protection and assistance. In the first five weeks, more than four million refugees from Ukraine crossed borders into neighbouring countries, and many more have been forced to move inside the country. They are in need of protection and support. In light of the emergency and the scale of humanitarian needs of refugees from Ukraine, an inter-agency regional refugee response is being carried out, in support of the efforts of refugee-hosting countries. The Regional Refugee Response Plan brings together UN, NGO and other relevant partners and focuses on supporting host country governments to ensure safe access to territory for refugees and third-country nationals fleeing from Ukraine, in line with international standards. It also prioritizes the provision of critical protection services and humanitarian assistance, as displacement and needs continue to grow exponentially [1].

Picture 1 [1]

The accumulated international and actual Ukrainian experience suggests that the main problems faced by displaced persons are: a) the question of their legal status in the host territories; b) humanitarian needs (access to education, medical services, social security, etc.), c) official employment, d) psychological and social adaptation, e) negative informational policy, which leads to possible discrimination on national, cultural and other grounds, religion, etc.) hope only for state financial assistance as the main source of existence, etc. It is especially worth emphasizing that one of the most important aspects of legal and social adaptation of refugees is their interpersonal communication and direct interaction with representatives of state bodies for assistance to refugees, executive authorities, other authorities, public associations, and local people, which is an important element of support and integration of

displaced persons. Thus, the priority component of the migration policy of any state is linguistic integration as one of the resources of the socio-cultural adaptation of refugees [4, p. 220].

Picture 2 [1]

Total Refugee influx from Ukraine in neighboring countries*** [JSON](#)

Location name	Source	Data date	Population
Poland	Government	17 May 2022	3,396,792
Romania	Government	17 May 2022	930,341
Russian Federation	Government	17 May 2022	863,086
Hungary	Government	17 May 2022	615,256
Republic of Moldova	Government	17 May 2022	465,435
Slovakia	Government	17 May 2022	426,605
Belarus	Government	12 May 2022	27,308

The CEFRL (Common European Framework of Reference for Languages) organized learners' competences in two broad categories: general competence and communicative competence. The communicative competence is described as containing three components: linguistic competence, sociolinguistic competence and pragmatic competence. The categories included in the sociolinguistic competence are: markers of social relations, politeness conventions, expressions of folk-wisdom, register differences, and dialect and accent. The last category, dialect and accent, was not used in the analyse of the discourse of the participants because it is generally concerned with the oral form of language [2, p. 129].

The process of social adaptation is an important component of migration policy and involves a structured system of social support for refugees, with a scientifically shaped legal framework and practical implementation. In particular, the study of the experience of the US, Canada, and other countries have allowed scientists to identify the main areas of social assistance for refugees: social (providing temporary asylum); socio-pedagogical (development and implementation of comprehensive rehabilitation programs for language, culture, education, vocational training, psychological and pedagogical counseling); social and legal (promotion of legal entry into the country, legal advice); financial (financial assistance); social and labor (assistance in professional self-determination, mastering the profession, employment); socio-information (providing information on education and health care); medical and social; social and psychological (primarily to overcome the consequences of absolute and relative social deprivation and isolation), etc. [4, p. 222].

Some Ukrainians already speak Hungarian or Romanian as their native language, while personal networks and language proximity with other Slavic languages (e.g. Polish, Slovak, and Czech) may lessen language barriers that can hinder migrants from being aware of or accessing needed services. However, there will still be considerable and immediate demand for interpreters and translators. And

in the longer term, language classes will be important for supporting adults in settling in and navigating their new communities, while children can receive assistance in schools. For those in or looking for work, job-related vocabulary and employer-based language classes are particularly useful approaches [3].

Under socio-linguistic adaptation, it is appropriate to understand the process of accumulation of active and passive vocabulary, which ensures the transfer of information for the purpose of successful verbal communication for refugees from other countries. We regard it as advisable to consider this form of adaptation at the phonetic, lexical, grammatical and stylistic levels. The result of socio-linguistic adaptation, in our view, should be the complete linguistic relationship of a migrant with a language that he/she does not perceive as foreign. However, successful language adaptation is impossible in a society isolated from native speakers [4, p. 230-231].

Therefore, the concept of language adaptation at different times remains one of the most interesting phenomena, as it is dynamic and debatable. It should be noted that migrants' adaptation processes, in particular, their socio-linguistic adaptation, are determined by the individual's psychological characteristics, level of personal development, behavior, as well as age, the purpose of migration, type of activity, etc., all of which provide prospects for further research [4, p. 231].

The problem of forced migration is one of the most difficult in today's world and it requires an integrated approach from the international community to solve this issue.

REFERENCES

1. Operational Data portal. Ukrainian refugees Situation. Available from: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> [accessed May 19 2022].
2. Ritchie, Mathy. Developing Sociolinguistic Competence through Intercultural Online Exchange. Available from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED574607.pdf> [accessed May 19 2022].
3. Segeš Frelak, Justyna. Integration of Ukrainian refugees: The road ahead Available from: <https://www.icmpd.org/blog/2022/integration-of-ukrainian-refugees-the-road-ahead> [accessed May 19 2022].
4. Vusyk, H., Oliynyk, E., & Pavlyk, N. The Problem of Linguistic Integration: The Social and Linguistic Adaptation of Refugees in the Modern International Space. *Journal of History Culture and Art Research*, 2019, 8(3), 220-233. Available from: https://www.researchgate.net/publication/336572446_The_Problem_of_Linguistic_Integration_The_Social_and_Linguistic_Adaptation_of_Refugees_in_the_Modern_International_Space [accessed May 19. 2022].

СЕМАНТИКА ФРЕЙМІВ І ТЕОРІЯ ПОЛЯ: КОРЕЛЯТИВНІ ЗВ'ЯЗКИ

У сучасній лінгвістиці одним із важливих напрямків дослідження є когнітивний аналіз, у рамках якого дедалі більшої актуальності набирає фреймовий підхід до вивчення мовних явищ. Когнітивна наука, яка спрямована на дослідження явищ і процесів людського мислення та його зв'язку зі сприйняттям і продукуванням мовлення, використовує фреймові моделі, які є практичними та ефективними в застосуванні, особливо для відтворення структур, властивих людській свідомості, та визначенні, окрім іншого, корелятивних зав'язків між когніцією та мовою [1, с. 127]

Однією з базових передумов виникнення теорії фреймів стала теорія поля. Як зазначає М. Пост, семантика фреймів є продовженням старої ідеї, а саме теорії лексичного поля. Автор доводить подібність обох теорій і називає семантику фреймів «неолексичною теорією поля» [15, с. 36].

Поява поняття «поле» в лінгвістиці пов'язують з іменем австрійського вченого Й. Тріра. На думку вченого, зміст єдиного визначається тільки через ціле. Слово у мові не може існувати як самостійна одиниця, оскільки значення слів визначаються усією структурою поля. Тобто значення слова реалізується завдяки його взаємодії з іншими словами [16].

Такої ж думки дотримується і Ч. Філлмор, запевняючи, що знання значень окремих слів можливе тільки при попередньому усвідомленні фактичного відношення, яке вони визначають. Згідно з його теорією, фрейм – це система концептів, які співвідносяться так, що для розуміння будь-якого з них треба досягнути всю структуру, до якої входить цей концепт [4, с. 54.]. Таким чином, слова, що репрезентують ці концепти, мають бути семантично пов'язані одне з одним.

Дослідженню теорії поля і семантичної структури слів присвятили свої наукові праці, зокрема, такі вчені, як Г. Гекелер [10], Г. Гіппер [11], Е. Косеріу [7], П. Р. Луцайер [13], А. А. Шавель [5]. Польовий підхід, що ґрунтується на дослідженні близьких за значенням груп слів, застосовували також О. Єсперсен [12], Л. Коулмен та П. Кей [6], Д. Круз [8]; дослідженням семантичних полів та фреймів займаються Б. Нерліх і Д. Кларке [14].

У працях М. Кочергана лексико-семантичне поле визначено як «сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну та функціональну подібність позначуваних явищ» [2, с. 211]. Основна подібність обох теорій полягає в тому, що ментальні репрезентації – семантичні поля, з одного боку, та фреймові структури, з іншого, – ґрунтуються на досвіді, є відбитками реального світосприймання або життєвого досвіду мовця. Ядром в обох концепціях виступає розумова

структура, на основі якої відбувається накопичення й переробка інформації, отриманої внаслідок синтезу перцептуальних систем.

Спільним у теорії поля та фреймовій семантиці є також наявність певного інваріанту окремих компонентів у межах семантичної структури, а отже, спільної (*інтегральної*) семантичної ознаки, що об'єднує всі одиниці поля чи фрейму і виражається цим інваріантом, тобто лексемою з узагальненим значенням (*архілексемою*), котра найбільш повно розкриває суть категорії.

Німецький дослідник проблем функціонування лексичних структур Н. Дершнер зауважує, що однією з передумов формування лексичного поля є приналежність його компонентів до однієї частини мови. За його словами, ця необхідність впливає з обставини, що в теорії поля провідну роль відіграють первинні парадигматичні структури, внаслідок чого у мовленні лексеми мають займати синтаксично однакові позиції та виконувати однакові синтаксичні функції [9, с. 67]. Проте, крім власне семантичного поля, існують також інші види полів, зокрема, асоціативні, синтагматичні тощо, які значно ширше та повніше розкривають суть теорії поля, розглядаючи її під різними кутами зору, а отже дають підставу вважати, що до його структури можуть входити також лексичні одиниці, які належать до різних частин мови. У цьому також полягає одна із спільних ознак обох концепцій.

Будучи значною мірою пов'язаною з дослідженням лексичних полів, концептуалізація фрейму має і ряд відмінностей. Як зазначає Ч. Філмор, теорія поля відрізняється від семантики фреймів перш за все своєю схильністю до дослідження груп лексем заради них самих та інтерпретацією лексико-семантичних галузей як власне мовних феноменів [4, с. 61]. Тобто різниця полягає у місці пошуку структури – у мовній системі чи поза нею.

Теорія лексичних полів та фреймова семантика по-різному підходять до концепції значення слова. У першій значення слова є «відносно невеликою концептуальною сферою у ширшому концептуальному полі» [3, с. 165]. Лексична одиниця отримує своє значення у співвідношенні з іншими елементами, що робить окреме слово залежним від існування інших слів у межах того ж поля. А семантика фреймів допускає можливість знання мовцями повною мірою змісту слів, які входять до певної сфери лексики, навіть за умови відсутності знань інших слів цієї сфери або лише деяких з них. Найсуттєвішим є те, що семантика фреймів допускає існування фреймів, кожен з яких має єдиного представника у сфері лексики – можливість, яка в принципі відкидається теорією лексичного поля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козак С. В. Фреймова презентація внутрішніх переживань героїв у художньому дискурсі (на матеріалі творчості С. Цвейга). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. Одеса, 2021. № 48. С. 127–130.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. К. : Академія, 2000. 368 с.

3. Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород : Закарпаття, 1999. 237 с.
4. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания. *Новое в зарубежной лингвистике*. М., 1988. № 23. С. 52–62.
5. Шавель А. А. Типы семантической организации лексических полей в современном английском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Минск, 1998. 18 с.
6. Coleman, L., & Kay, P. Prototype semantics: The English Word LIE. *Language*. 1981. V. 57. № I. P. 26–44.
7. Coseriu, E. Lexikalische Solidaritäten. *Poetica*. 1967. № 1. S. 293–303.
8. Cruse, D. A. Cognitive Linguistics and Word Meaning: Taylor on Linguistic Categorization. *Journal of Linguistics*. 1992. № 28. P. 165–183.
9. Dörschner, N. Lexikalische Strukturen. Wortfeldkonzeption und Theorie der Prototypen im Vergleich. Münster : Nodus Publikationen, 1996. 126 S.
10. Geckeler, H. Strukturelle Wortfeldforschung heute. *Studien zur Wortfeldtheorie*. Tübingen : Niemeyer, 1993. S. 11–21.
11. Gipper, H. Sessel oder Stuhl? Ein Beitrag zur Bestimmung von Wortinhalten im Bereich der Sachkultur. *Sprache – Schlüssel zur Welt. Festschrift für Leo Weisgerber*. Düsseldorf : Schwann, 1959. S. 271–292.
12. Jespersen, O. *Analytic Syntax*. London, 1937. 246 с.
13. Lutzeier, P. R. Wortfelder als kognitive Orientierungspunkte? *Studien zur Wortfeldtheorie*. Tübingen : Niemeyer, 1993. S. 203–214.
14. Nerlich, B., & Clarke, D. Semantic fields and frames: Historical exploration of the interface between language, action, and cognition. *Journal of Pragmatics*. № 2. 2000. P. 125–150.
15. Post, M. Scenes- and Frames Semantics as a Neo-Lexical Field Theory. *Understanding the Lexicon: Meaning, Sense and World Knowledge in Lexical Semantics*. Tübingen : Niemeyer, 1982. 253 p.
16. Trier, J. Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes: Die Geschichte eines sprachlichen Feldes. Heidelberg : Winter, 1931. 347 S.

Iryna Kuznyetsova, PhD in Philology, Associate Professor
Ganna Kuznyetsova, PhD in Philology, Associate Professor
Zhytomyr Polytechnic State University

THE ISSUE OF AN ADDRESSEE IN A POLITICAL DISCOURSE

A great number of studies on the political discourse have been published in recent decades, which testifies to a considerable research interest towards this sphere of discourse studies. In some works on the issue this interest is explained by the

following: 1) inner requirements of the linguistic theory; 2) politological aspects of political thinking and its connections with political behaviour; 3) social needs and strivings to free political communication from manipulations with public thinking [1, p. 245]. The study of political discourse was greatly contributed by numerous Ukrainian and foreign researchers, and namely P. Bailey, A. Blackledge, F. Batsevych, P. Cap, K. Cart, P. Chilton, O. Chudinova, V. Demiankov, N. Fairclough, T. Haig, Ch. Hart, A. Musolff, N. Fairclough, U. Okulska, N. Reva, I. Shevchenko, L. Slavova, G. Street, T. van Dijk, R. Wodak and very many others. To that end, it is necessary to note that there exists an area of political discourse research which remains hardly investigated and, hence, presents a topical subject of studies. This is the nature and characteristic features of the political discourse addressee. The main aim of this paper is highlighting the most important aspects of political discourse addressee, as one of the main components of political discourse that needs thorough research.

In foreign linguistics the study of political research was and is largely exercised within the direction of critical discourse analysis (hereafter – CDA). This history of this direction started about three decades ago, and during this time the given direction spread to many countries of the world, having given start to a number of research journals and bulletins; some of them have acquired the status of periodicals. The acknowledged founder of CDA is T. van Dijk, who was quickly followed by his supporters N. Fairclough, R. Wodak and T. van Leeuwen; these scholars inspired quite a number of younger researchers. With the reference to other authors [6; 8; 9], T. van Dijk defined the main tasks of CDA in the following way:

- the subject of CDA is social problems;
- relations concerning power and power institutions are of a discursive nature;
- discourse possesses historical characteristics;
- discourse performs an ideological function;
- discourse is a component of culture and society;
- discourse analysis tasks are interpretive and explanatory;
- discourse is a form of social activity [16].

In the process of performing these tasks the brightest features of CDA as a linguistic doctrine are the interest to various forms of social inequality, to domineering and subordination which are continuously formed and copied through language and discourse. CDA representatives consider the language as a border notion which combines linguistic and social features, as an ideological and social construct which is originated by political, nationalistic, colonial or segregation activity in their various manifestations [13]. As to the issue of theoretical and methodological differences in the views of CDA representatives, T. van Dijk emphasized the absence of unique approach to the methodology of this discourse direction; remarking that any method can be used for achieving the aim of the researcher [17]. T. van Leeuwen remarked that CDA representatives deal not only with the issues of discourse analysis proper, but with the criticism of social theories; and within the recent period social theories can dominate over the discourse analysis

[18, p. 234]. With the research approach described, it seems logical that CDA studies are focused on the personalities of politicians and public figures (for who in their works there exist a number of special terminological expressions: political players/subjects [12; 15], public actors [16], actors [10], collective and individual agents [14], political representatives [7]. At the same time, however, such an object as an addressee, to whom the message is really intended, is left as if unnoticed and remains outside the focus of the researchers' attention. In the papers on political discourse one can come across only some fragmentary notes on a recipient of this discourse kind or short non-analytical observations [11; 20] when the context of the paper requires such notions. It should be emphasized that papers devoted to the study of political discourse addressee are really few in number. For instance, in A. Blackledge's book (Chapter 6) the political discourse addressee is noted as 'common people' in connection with re-contextualization techniques in the interpretation of political events. The author states that a politician can refer to the opinion of the part of political audience which meets his own interests, leaving all other opinions aside; and thus the real point of view of the political discourse addressee is distorted [5]. However, this scholar doesn't suggest any analysis of the category of the political discourse addressee either, considering it just as a collective recipient. A. Wiczorek claims in the introduction to her research that it refers primarily to the relationship between a speaker (a political figure) and his addressees. But her paper deals practically with the role of a speaker, because it is he who determines the degree of closeness between the discourse participants and in such a way creates their activity in the discourse reality [19, xii].

Of greater interest, in our opinion is the research made by T. Kaminskaya, the object of which is the addressee image in mass media texts [3]; the latter are understood as the texts of political plot. Hence, the addressee is considered as: a) a real individual; b) as a category participating in a communicative act; c) as a sociological category with its certain characteristics which are obtained by means of sociological research; d) as a text category.

The author focuses mostly on the study of social and economic issues while developing the classification of addressees of mass media texts and suggests her own view of the notion of the 'target audience' [3, pp. 174-183, 239]. In her classification of addressees of mass media texts the researcher uses notions suggested in those texts (so, they are mostly descriptive and non-analytical), and this makes the given classification uncertain and vague. The author comes to the conclusion that the system of addressees is moveable and determined by the social situation which is moveable in its turn [3, p. 238].

In Ukrainian linguistics the category of the political discourse addressee has not gained the research attention it deserves. In general terms, all important issues of an addressee category were highlighted in the book written by O. Vorobyova on the material of a short-short story. The scholar introduced the terms of 'a split addressee' on the basis of the following factors: the distribution of real, depicted and reflected communication; the definition of the reader's image as a modus of addressiveness realization; the heterogeneous character of the image of a reader which is seen as a

reflection of a dialogical interaction; the interrelation between an addressant and an addressee in a discourse. Consequently, the scholar suggests the typology of an addressee category, differentiating between three addressee types: a) a fictional addressee (i. e., an image of a belles-lettres piece); b) a hypothetical addressee (i.e., an addressee image as seen in an addressant's imagination that the text message is directed to and which acts as a mediator between the discourse author and the addressee); c) real addressee which is a recipient of a certain definite discourse [2, p. 138, 139].

As a particular type of an addressee of the political discourse, the further step of its study was exercised by Ukrainian linguists A. Prokopenko and N. Reva; they chose a political interview as the material of their research and they consider it to be a kind of media-political discourse [4]. The authors single out the following features of a media-political discourse addressee: social position, age, gender, psychological state, cognitive abilities, values, peculiarities of speech anticipation. On the basis of these characteristics they introduce certain typologies which are grounded on one or several of the given characteristics.

This study is the only known attempt of characterization of the political discourse addressee, and it certainly possesses certain research importance. However, the authors do not analyse the signified addressee types deeply, being focused rather on structural and linguistic specifics of the discourse genre which was the material of their research. And their typology was worked out on the basis of only one genre of the political discourse. We believe that their results should be applied to a broader discourse material, which evidently will lead to the further development of their classifications.

As the result of the exercised review it is possible to state that the greatest problem in the research level of the political discourse addressee is that this category is practically left outside the area of investigation, and particularly, outside the area of linguistic research. Such situation makes the given category a topical subject of study. It seems prospective to treat the issue of the political discourse addressee from the angle of cognitive linguistics as the constituent of a multimodal paradigm suggested as the methodology of such a study.

REFERENCES

1. Баранов А. Введение в прикладную лингвистику. М. : Ленанд. 2017. 368 с.
2. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата : Монография. К. : Вища школа. 1993. 200 с.
3. Каминская Т. Л. Образ адресата в текстах массовой коммуникации: семантико-прагматическое исследование : дис. ... докт. филол. наук : 10.01.10. Санкт-Петербург. 2009. 284 с.
4. Прокопенко А. В., Рева Н. С. Актуалізація адресатності у тексті політичного інтерв'ю. *Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць*. Випуск 13. 2015. С. 159-169.

5. Blackledge, A. *Discourse and Power in a Multilingual World* (Discourse Approaches to Politics, Society and Culture). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2005. URL: <https://doi.org/10.1075/dapsac.15>
6. Caldas-Coulthard, C.R. & Coulthard, M. (Eds.) *Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis*. London: Routledge and Kegan Paul. 1996. URL: <https://www.felsemiotica.com/descargas/Caldas-Coulthard-Carmen-Rosa-and-Coulthard-Malcolm-Eds.-Texts-and-Practices.-Readings-in-Critical-Discourse-Analysis.pdf>
7. Carta, C. & Wodak, R. Discourse analysis, policy analysis, and the borders of EU identity. 2015 Retrieved from https://www.academia.edu/13015952/Discourse_analysis_policy_analysis_and_the_borders_of_EU_identity?email_work_card=view-paper
8. Fairclough, N. Political discourse in the media: An analytical framework. In: A. Bell & P. Garrett (Eds.), *Approaches to media discourse*. London : Blackwell, 1998. pp. 142-162.
9. Fairclough, N.L. and Wodak, R. Critical discourse analysis. In: T. A. van Dijk (ed.), *Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction*. Vol. 2. Discourse as Social Interaction. London: Sage, 1997. p.p. 258-284. URL: https://www.researchgate.net/publication/281506450_Critical_Discourse_Analysis
10. Glynos, J., Howarth, D., Norval, A., Speed, E. *Discourse Analysis: Varieties and Methods*. ESRC National Centre for Research Methods. 2009. Review paper. URL: <https://www.researchgate.net/publication/279668539>
11. Haig, E. Media Representations of Political discourse: A critical discourse study of four reports of Prime Minister's Questions. 2009. URL: <https://www.researchgate.net/publication/37510329>
12. Kranert, M. Political myth as a legitimation strategy. The case of the golden age myth in the discourses of the Third Way. *Journal of Language and Politics*. 2018. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0267190514000087>
13. Pennycook, A. *Language r a local ractise*. London: Routledge. 2010. DOI: <http://dx.doi.org/10.4324/9780203846223>
14. Schroder, K. & Phillips, L. *Mediatized Politics: Political Discourses and the Media Contemporary Danish Democracy*. 2012. URL: https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/12_059_070.pdf
15. Stopfner, M. Just thank God for Donald Trump in Dialogue practices of populists and their supporters before and after taking office. *Journal of Pragmatics*, 186, 2021. P. 308-320. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.10.002>
16. van Dijk, T. A. *Critical Discourse Analysis. Introduction: What Is Critical Dis-*
course Analysis? 2004. URL: https://www.academia.edu/4716299/8_Critical_Discourse_Analysis_0_Introduction_What_Is_Critical_Discourse_Analysis?email_work_card=title
17. van Dijk, T. A. *News as Discourse*. London: Routledge. 2013. DOI: [10.1093/oxfordhb/9780199585977.013.007](https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199585977.013.007).

18. van Leeuwen, T. Towards a semiotics of typography. *Information Design Journal*. 2006. 14 (2). p.p. 231–255. DOI: 10.1075/idj.14.2.06lee

19. Wiczorek, A. E. Clusivity: A New Approach to Association and Dissociation in Political Discourse.

URL: https://www.researchgate.net/publication/280727060_Clusivity_A_New_Approach_to_Association_and_Dissociation_in_Political_Discourse/link/55c3243408aeb975673e5601/download

20. Wodak, R. “We have the character of an island nation”. A discourse-historical analysis of David Cameron’s “Bloomberg Speech” on the European Union. EUI Working Paper. 2016. URL: https://www.researchgate.net/publication/305709545_We_have_the_character_of_an_island_nation_A_discoursehistorical_analysis_of_David_Cameron's_Bloomberg_Speech_on_the_European_Union

*Людмила Пасик, кандидат філологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ KRIEG У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ

З моменту повномасштабного вторгнення російських військ в Україну увага усього світу прикута до трагічних подій, які відбуваються на нашій землі. Засоби масової інформації висвітлюють як і ті звірства, які вчиняють окупанти, так і позиції та висловлювання світових лідерів та політиків щодо цього. На думку лінгвістів, війна у її фізичному вимірі та дискурс про війну з’являються одночасно, тому що усе, що відбувається, піддається дискурсивному осмисленню, словесному опису та аналізу, фізичний модус існування війни завжди йде у супроводі її дискурсивного модусу, а війни набувають сенсу і статусу війни лише разом з дискурсивними формами [1, с. 78], так що «найбільш кривава сутичка не є війною, доки про неї не створено оповіді» [7, с. 42].

Метою запропонованої розвідки є з’ясування засобів вербалізації концепту KRIEG в австрійському газетному тексті, зокрема у виданні *oe24* за 2022 р. Публікації на тему війни в Україні не сходять з її шпальт, цій темі присвячена окрема рубрика.

Концепт – основний термін когнітивної лінгвістики, дослідженню якого присвячені праці українських та зарубіжних лінгвістів [2; 3; 5; 6; 9]. На основі аналізу різних дефініцій вважаємо, що концепт – це культурно детермінована ментальна одиниця, яка відповідає за вибір мовних засобів об’єктивації, регулює комунікативну поведінку, має складну будову, формується на основі загальнонаціональних ознак, які доповнено ознаками індивідуального досвіду й особистої уяви, містить оцінне ставлення до своїх референтів, у сукупності з

іншими концептами формує концептуальну картину світу народу, яка частково знаходить відображення в мовній картині світу [4, с. 58].

Основним вербалізатором досліджуваного концепту є лексема *der Krieg*, яка у тлумачному словнику під редакцією Дудена має таке значення: *mit Waffengewalt ausgetragener Konflikt zwischen Staaten, Völkern; größere militärische Auseinandersetzung, die sich über einen längeren Zeitraum erstreckt* [8], з.В.: *Der russische **Krieg** in der Ukraine ist in der Republik Moldau ganz nah* [10, 02.05.2022].

Лексема *der Krieg* є складником багатьох композитів: *Angriffskrieg, Informationskrieg, Atomkrieg, Befreiungskrieg, Vertreibungskrieg, Vernichtungskrieg, Weltkrieg, Atomwaffenkrieg*, з.В.: *Der russische **Angriffskrieg** lässt neben der Energieversorgung auch die Lebensmittelversorgung zum Thema werden* [10, 25.04.2022]; *Selenskyj: Sollten alle Friedensbemühungen scheitern, „würde es bedeuten, dass dies ein dritter **Weltkrieg** ist“* [10, 20.03.2022]; *Die deutsche Geschichte gebiete alle Anstrengungen, erneute **Vertreibungs- und Vernichtungskriege** zu verhindern* [10, 04.05.2022].

Окрім того, замість слова *Krieg* представники Росії використовують евфемізми, щоб прикрасити усю трагічність ситуації, адже війна – це розпач, втрати, біль: *Militäroperation, spezielle Operation, Spezialoperation, militärische Sonderoperation: Es gibt Informationen, dass die sogenannte **militärische Sonderoperation** bis September 2022 angesetzt ist* [10, 05.05.2022]; *Russland nennt den Krieg in der Ukraine „**Spezialoperation**“* [10, 06.05.2022]. Західні медіа використовують ще слово *Invasion*, щоб показати масштабність цієї війни: *Die **Ukraine-Invasion** dauert nun schon mehr als zwei Monate...* [10, 05.05.2022].

Емпіричний матеріал засвідчує також сполучуваність основного імені концепту з різними прикметниками і дієприкметниками, які «підсилюють і увиразнюють його, і разом із ним виступають атрибутивними синтагмами, в яких експлікуються різні ознаки концептуалізованого поняття» [2, с. 111]: *brutal, teuer, zynisch, dauernd, völkerrechtswidrig*, як от *Klar sei, dass sich Russlands Präsident Wladimir Putin vollständig verrechnet habe mit seinem **brutalen Angriffskrieg** gegen die Ukraine* [10, 04.05.2022]; *Insgesamt sollen in dem nun knapp über zwei Monate **dauernden Ukraine-Krieg** bereits mehr als zwölf hochrangige Generäle gestorben sein* [10, 07.05.2022]; *... und für Russland könnte es **der teuerste Krieg** aller Zeiten werden* [10, 05.05.2022]; *Russland versucht seinen **völkerrechtswidrigen Angriffskrieg** gegen die Ukraine mit historischen Vergleichen zu rechtfertigen ...*[10, 07.05.2022].

Простежуємо також, що іменник *Krieg* сполучається з дієсловами, які конкретизують його значення, наприклад: *den Krieg beginnen, gewinnen, verlieren, führen, erklären, beenden, verlängern, verurteilen*, наприклад, *Wann Putin **den Krieg** wirklich **beenden** will* [10, 05.05.2022]; *Der ukrainische Geheimdienst glaubt nun, dass Putin **den Krieg** bis September **verlängern** will* [10, 05.05.2022]; *Wird Putin offiziell **den Krieg erklären*** [10, 05.05.2022]?

Отже, досліджуваний нами концепт KRIEG актуалізується у німецькомовних газетних текстах за допомогою лексичних засобів різної частиномовної приналежності: іменники, прикметники, дієслова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барташук О., Ніколаєва А., Тарасюк М. Вербалізація концепту «війна» в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». *Філологічний дискурс*. 2020. № 11. С. 77–91.
2. Вільчинська Т. П. Концепт «війна»: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії*. 2017. Вип. 34. С. 110–114.
3. Застровська С. О. Актуалізація концепту RISIKO в ситуаціях вибору (на матеріалі німецької мови). *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2010. № 8. С. 83–86.
4. Пасик Л. А. Об'єктивація та дискурсивна профілізація концепту PARTNERWAHL/ВИБІР ПАРТНЕРА (на матеріалі німецької мови): дис. ... канд. філол. наук: 10.00.04. Запоріжжя, 2016. 240 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2016/Pasyk_dis.pdf
5. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2015. № 4. С. 214–224.
6. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
7. Яворська Г. М. Гібридна війна як дискурсивний конструкт. Стратегічні пріоритети. Серія «Філософія». №4 (41). 2016. С.41–48.
8. Duden. URL: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/KRIEG> (abgerufen am 07.05.2022)
9. Schwarz-Friesel, M. *Einführung in die Kognitive Linguistik. Dritte, aktualisierte und erweiterte Auflage*. Tübingen: Francke. 2008. 298 S.
10. oe24. URL: <https://www.oe24.at/welt/ukraine-krieg>

*Irena Snikhovska, PhD in Philology, Associate Professor
Zhytomyr Polytechnic State University*

GAME/PLAY AS A WORLDVIEW PHENOMENON OF HOMO LOQUENS

The interaction of laws of language sign functioning, linguistic competence of speakers and pragmatic intentions of a specific communicative act in verbal activity involves the study of speech creativity as a manifestation of homo loquens's individuality, on the one hand, and as the use of language potential and associative perception – on the other. The language system as a mechanism that determines the

variation of linguistic units and the emergence of non-standard ludic coinages comes to the fore.

The verbal behavior reflects the freedom of language consciousness. It can be traced in different linguocultural communities (Ukrainian, Polish, English, etc.) in the form of various ludic (playful) impulses of the speakers. Through speech playfulness, the linguo-creative potential of the language personality is realized, which adapts the personality to the relevant communication features (stylistic, socio-cultural, emotional, etc.).

Researchers note a high level of interest in the concept of game, the number of its interpretations. However, it should be recognized that the game as a phenomenon of the linguistic worldview, as a linguocognitive phenomenon is insufficiently studied, as the subject of linguistic research on various natural languages were components of the concept of "game" in relation to sport games, music and theater [1; 3]. Many works specifically devoted to the concept of game indicate that in its interpretation there can be a variety of phenomena, including language. The multifaceted and complex nature of the concepts of game and play makes it difficult to interpret them unambiguously and consistently.

According to the definition of the term [3], game is a kind of human activity that is limited in time and space, voluntary in nature, and takes place within its space. The main essential characteristics thereof are recognized as such as hedonistic orientation, taking place in a conditional space, the presence of rules, the freedom of personality, its procedural character, the development of creative abilities of the individual.

The term "language game" was introduced into the theory of language and linguistic philosophy by L. Wittgenstein, who considered all verbal human activity (and even some non-verbal) as a set of speech games. In this way, the ludic components of interaction appear unambiguously as a "game in the game", which is invites further debate based on the current state of development of the theory of speech activity.

However, even today the concept of "language game" does not have a consistent and unambiguous interpretation. Although it is defined as a type of unproductive activity that has a motive that lies in the process of the game itself, but it is unlikely to be considered as a type of unproductive activity, as it results in jokes, puns, paradoxes, etc. that contribute to a certain pragmatic-semantic effect of expression.

The multifaceted nature of the term "language game" is evidenced by the fact that it has no unambiguous equivalent in English. Thus, in the works of English the terms "language play" (D. Crystal, D. Nilsen), "language game" and "linguistic game" (A. Leskiv) are used, as well as "speech play" (J. Sherzer, B. Kirschenblat-Gimblett, Ch. Hockett, S. Laycock), "word play" (P. Farb, J. Wolinsky). In our study, language play is understood as a process and result of conscious linguo-creative activity of an individual aimed at non-stereotypical variation of the form and content of language units in the ludic code of communication in order to influence the emotional and/or intellectual sphere of the addressee.

The question of the linguistic status of the language game gives rise to discussions among scholars. An attempt to bring together the variety of research on the linguistic aspect of the game reveals the existence of two opposing views on this phenomenon. Noting a certain similarity between play and speech as a kind of human activity, scientists believe that language and speech play is a game carried out in accordance with certain rules. At the same time, they point out that such a playful activity presents a violation of the rules. Pointing out the similarities between language and non-language games, researchers also draw attention to the deliberate violation of common language norms, which is carried out within the so-called "language anomalies". Study and analysis of research of such linguists as O. Zemskaya, V. Sannikov, T. Gridina, S. Attardo, D. Crystal, D. Nilsen gives a ground to argue that the traditional approach to the study of the phenomenon of "language play" is linguistic-stylistic, which is associated with all its existing interpretations, centered mainly on the deviant nature of language play. We are emphasizing its changing nature, functional paradox, deviation from the norm, interpreting the language play as a manifestation of (unconventional and non-canonical) linguo-creative thinking of the linguistic personality.

Being a special form of linguo-creative thinking with its associative nature, language play is always focused on the use of linguistic techniques aimed at emphasizing the paradox that arises from the contrast between the standard language form and non-standard (unexpected) content of the language unit, new associative processing and representation of lingual or extralingual knowledge.

In contrast to traditional linguistics, in which the analysis of language play is focused mainly on the means or methods of embodiment of the comic (O. Tytarenko, V. Ovsiannikov, O. Shon'), the cognitive-discursive approach allows to actualize the emphasis on cognitive and communicative principles of deviation from the norm (N. Arutyunova, B. Norman). The need to distinguish ludicrous phenomena from stylistic devices (tropes, figures of speech, expressive means) is necessary given that in this term researchers have partly different and sometimes contradictory content, because language play as a multifaceted phenomenon has a number of differences regarding its manifestations in speech.

The concepts of "language game" and "stylistic device" (stylistic figure, trope) may intersect if the latter is used in a ludic function, i.e. to create a non-standard witty expression (cf. creating a metaphor in the riddle "Who crosses the river twice and is still not clean?" "A dirty double-crosser"; demetaphorization and structural-grammatical parcelling of the phraseological unit 'to take the button off the foil': "What are you looking for?" – "The button from your foil. You have dropped it" (O. Wilde), phraseological unit 'to tremble in one's shoes': "the wretched Hatter trembled so, that he shook both his shoes off. The Hatter hurriedly left the court, without even waiting to put his shoes on" (L. Carroll).

Given that the existing views and definitions of language play are grouped around a broad (linguistic-philosophical) and somewhat narrower (linguo-pragmatic) understanding of it, language play should be considered as an intentionally conditioned and linguistically marked act of presenting the propositional content.

Only in the case of a conscious deviation from the language norm can a language game reflect the speaker's desire to demonstrate their linguistic competence through non-standard "packaging" of the content. This occurs within the conventionality of communicative activity – provided the utmost awareness of the conventionality of speech actions, designed to ensure that the recipient will adequately perceive the rules of the game (lingual code) in communication, i.e. adequately decode them. Relevant understanding is possible only with the considering the language stereotype, the deconstruction of which precisely reveals the paradox of the perceiving the specific ludic tactics. Linguo-philosophical and linguo-pragmatic approach to language play involves its elucidation not only within different levels of the language system, but also in terms of logical categories, playing upon the laws and principles of constructing a coherent text. When it comes to referring such facts to the phenomenon of "language play", such a perspective would obviously be controversial, as it is a deviation not only from the actual language norm, but also from the formal-logical. For instance, a language play situation may be created on the basis of a deliberate violation of a logical presupposition.

To sum up, the phenomenon of language play is characterized by a number of discursive functions, such as emotional-expressive, aesthetic, poetic, phatic, argumentative, persuasive, ludic, etc.

REFERENCES

1. Старко В. Ф. Концепт ГРА в контексті слов'янських і германських культур (на матеріалі української, російської, англійської та німецької мов): автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.15 / НАН України, Ін-т мовозн. ім. О.О. Потебні. К., 2004. 16 с.
2. Huizinga, J. Homo Ludens: A Study of the Play-Element in Culture. London, Boston and Henley : Routledge & Kegan Paul. 226 p.
3. Sherzer, J. Speech Play and Verbal Art. Austin, TX : Texas University Press, 2002. 198 p.

*Леся Басюк, кандидат філологічних наук, асистент
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕБАТІВ У ПАРЛАМЕНТСЬКОМУ ДИСКУРСІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ І США

Парламентські дебати Великої Британії і США як різновид політичного дискурсу відбуваються під час засідань спеціальних комітетів із метою розв'язання певної суспільно-політичної проблеми і включають п'ять етапів: привітання, опитування свідків, обговорення (дебатування) поправок до законопроекту, голосування і завершення. Основними учасниками

парламентських дебатів є Голова засідання, Парламентарі/Конгресмени та Свідки, кожен із яких послуговується певним набором комунікативних стратегій і тактик для досягнення своїх комунікативних цілей.

Застосування комплексної методики загальнонаукових і лінгвістичних методів (метод дискурс-аналізу, прагматичний аналіз, зіставний аналіз, метод моделювання і кількісний аналіз) є необхідним кроком для дослідження стратегічно-тактичного арсеналу учасників дебатів у парламентському дискурсі Великої Британії і США [4].

Реалізація комплексної методики обраних нами методів відбувається на трьох етапах аналізу. На першому етапі здійснено 1) аналіз основних понять, релевантних для формування теоретичних засад дослідження парламентського дискурсу як специфічної форми політичної комунікації. Застосування дискурс-аналізу на цьому етапі дослідження передбачає вияв суб'єктивного чинника в живому спілкуванні особистостей, результатом якого є дискурси. Метою цього методу є виявлення ролі різноманітних соціальних, психічних, духовних, культурних та інших чинників, які впливають на інтеракцію особистостей та створення ними різного типу дискурсів. 2) систематизовано фактичний матеріал. Виокремлено дискурсивні фрагменти, які було отримано методом суцільної вибірки зі стенографічних протоколів засідань комітетів «Освіта», «Поштова служба», «Соціальні виплати» Парламенту Великої Британії і комітетів «Освіта», «Малий бізнес», «Природні ресурси» Конгресу США, опублікованих в інтернеті на офіційних сайтах <http://www.parliament.uk> та <https://www.house.gov>.

У дискурсивних фрагментах було виокремлено учасників комунікативної події, які є відправниками й отримувачами інформації: Голова засідання – Парламентар/Конгресмен – Свідок; визначено кількість комунікативних ходів кожного і форму комунікативних подій – діалог, полілог, ускладнений полілог.

На другому етапі дослідження було здійснено прагматичний аналіз для визначення стратегічно-тактичного арсеналу для кожного учасника комунікативної події, щоб виявити специфіку використання мовних засобів у конкретних комунікативних ситуаціях. Було виявлено стратегії і тактики в арсеналі кожного учасника парламентських дебатів у всіх стенографічних протоколах засідань комітетів Парламенту Великої Британії і Конгресу США. Реалізацію тактик мовними засобами проаналізовано на лексичному, граматичному і стилістичному рівнях.

Кількісний аналіз застосовано для забезпечення достовірності отриманих результатів, визначення кількісного співвідношення тактик кожного учасника парламентської взаємодії, виявлення національної специфіки комунікативної поведінки учасників парламентського дискурсу, а саме комунікативних універсалій та розбіжностей на процедурному (протокольному) рівні.

Метод моделювання комунікації етапу опитування свідків у парламентських дебатах було застосовано, щоб виявити національну специфіку комунікативної поведінки учасників парламентських дебатів змістовому рівні. Змістово-тематичний аналіз засвідчує акцентування уваги на наявні в

суспільстві проблеми, що демонструє модель комунікації на етапі опитування свідків в однойменному комітеті «Освіта» у Парламенті Великої Британії та Конгресі США.

На третьому етапі застосовано зіставний аналіз, щоб виявити спільне та відмінне у моделі комунікації на етапі опитування свідків, в арсеналі стратегій, тактик і засобів їх реалізації кожного з учасників парламентського дискурсу Великої Британії і США [1; 2; 3].

Отже, запропонована методика є алгоритмом проведення цілеспрямованих дій для системного вивчення стратегій і тактик парламентського дискурсу Великої Британії і США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Басюк Л. М. Стратегії і тактики Спідера як адресанта і адресата в дискурсі дебатів у Парламенті Великобританії та Конгресі США. *Актуальні питання іноземної філології* : наук. журн. / [редкол.: І. П. Біскуб (гол. ред.) та ін.]. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. №1. С. 13–18.

2. Басюк Л. М. Стратегії і тактики Свідків Парламенту Великої Британії та Конгресу США (порівняльний аспект). *Актуальні питання іноземної філології*: наук. журн. / [редкол.: І. П. Біскуб (гол. ред.) та ін.]. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. № 8. С. 16–22.

3. Басюк Л. М. Стратегії і тактики Парламентаря Великої Британії та Конгресмена США (порівняльний аспект). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VI(47), Issue: 160. P. 11–14. Budapest, 2018.

4. Басюк Л. М. Дебати в парламентському дискурсі Великої Британії і США: лінгвопрагматичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2019. 20 с.

SESSION WORK № 2

ICT IMPLICATIONS FOR APPLIED LINGUISTICS

МОТИВАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ НУШ

Постановка проблеми. Нова українська школа – це освітнє середовище, де діти отримують задоволення від процесу пізнання, можуть використовувати вивчений матеріал у конкретних умовах і ситуаціях. Метою НУШ є всебічний розвиток дитини, її нахилів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових особливостей. Вивчення іноземних мов сьогодні є необхідною умовою для успішної реалізації людини у житті. Знання іноземних мов – ключ до успіху в сучасному світі, де міжкультурне спілкування та обробка величезних обсягів інформації набуває все більшого значення. Європейський шлях розвитку українського суспільства ставить перед учителем іноземної мови нову мету – розширювати світогляд громадянина.

Мета дослідження. Іноземна мова набуває дедалі більшого поширення у світі, тому важливою проблемою для педагогічної теорії та практики залишається питання урізноманітнення освітнього процесу, активізації пізнавальної діяльності учнів, розширення сфери їх інтересів та формування позитивної мотивації до навчання у концепції Нової української школи. Мета роботи полягає у визначенні особливостей мотивації у шкільній освіті та у вивченні іноземної мови. Основне завдання вчителя – своєчасно спонукати школяра, підтримати мотивацію та зберегти її, тому що молодші школярі не мають об'єктивної природної потреби у вивченні іноземної мови.

Результати дослідження. В початковій школі школярі не мають природної потреби і необхідності користуватися мовою, що вивчається в комунікативних цілях. Потреба може виникнути тільки за умови такої організації навчальної діяльності, яка здатна викликати високу мотивацію. Вона повинна забезпечити зацікавленість та активність учнів як на уроці, так і зберегти її у позаурочний час [1]. Як показує практика, для розвитку індивідуальної позитивної мотивації в навчанні необхідно дотримуватись наступних умов. Перша умова – *новизна діяльності*. Варто використовувати нові навчально-методичні комплекси з абсолютно новим виглядом і типами завдань, з якими учні не стикалися раніше, стежити, щоб діяльність учнів на уроці і в позакласній роботі була цікавою і відповідала інтересам школярів. Діти люблять брати участь в дискусіях, рольових іграх, їм подобається розгадувати інтелектуальні завдання. Цікавим для дітей є використання карикатур на уроках, за допомогою яких вони можуть описувати малюнки, створювати діалоги, розвивати мовлення і тему бесід [2]. Друга умова – *наявність можливості для прояву самостійності*. Самостійна робота учнів викликає різні внутрішні переживання і тим самим сприяє розвитку у них позитивної мотивації в навчанні. Також позитивну мотивацію можна підняти за допомогою змагання. Тому варто проводити різні конкурси і змагання на основі теми, що вивчається. Важливо також розвивати і мотивацію колективних

досягнень. Цього можна домогтися шляхом включення дітей в парну і групову роботу. Результат колективної діяльності залежить від готовності кожного члена колективу включити власні зусилля в досягнення загальної мети.

Але що ж робити з тими учнями, які, незважаючи на всі старання вчителя, не прагнуть ні до яких досягнень. Існують чинники, завдяки яким невмотивований учень стане вмотивованим [4]:

I. Відтінки відчуттів.

Від того, як відчуває себе учень в певній ситуації, залежить об'єм зусиль, які він прикладає в своєму навчанні. Учні схильні вкласти найбільші зусилля в своє навчання в ті моменти, коли навчальна ситуація приємна та цікава для них. Негативні відчуття теж активізують учня, спонукають його до дій, а нейтральні не сприяють мотивації. Проте вони бувають корисні для ліквідації непродуктивної і неприємної ситуації, щоб потім, через якийсь час, повернутися до того ж матеріалу з приємнішим настроєм. Завдання вчителя полягає в тому, щоб визначити, які відчуття найбільш продуктивні для учнів – приємні, неприємні або нейтральні, які з них спонукають їх повніше мобілізувати свої сили на навчання.

II. Успіх.

Другий чинник, сприяючий зростанню мотивації учнів - це відчуття успіху. Щоб відчути себе успішним треба прикладати деякі зусилля. Чим частіше учні добивалися успіху у минулому, тим оптимістичніше вони чекають нових випробувань. Навіть якщо зростає ризик невдачі, учні, що пізнали смак успіху, все одно продовжують свої спроби. І навпаки, чим частіше вони терпіли невдачі у минулому, тим менше у них бажання знову ризикувати, оскільки прогноз невтішний – «у мене знову не вийде». І щоб захистити себе від нової невдачі, вони уникатимуть будь-яких спроб

Звідси витікає, що необхідно знизити так звану «планку в навчанні» для менш успішних учнів. Це не означає, що їм дозволено «обходитися мінімальним»; просто потрібно створити їм умови для подолання планки у навчанні, щоб вони могли готуватися до завоювання нових висот. На практиці це означає, що всі учні повинні переживати почуття подолання, радіти успіху.

Також для стимуляції навчання є кілька корисних порад [3]:

Спірайтесь на бажання дитини. Важливе не те, чого бажаємо ми самі, а те, чого хоче учень. Він не винний у своїх бажаннях. Завдання педагога — змінити напрямок його прагнень, якщо вони не збігаються з педагогічними цілями.

Використовуйте ідентифікацію. Примушуйте своїх учнів чогось палко забажати. Головне — «щоб бажання виникли», а ви змогли б їх використати.

Враховуйте інтереси й нахили. Говоріть про те, що цікавить ваших учнів, точніше, з цього починайте, Намагайтесь обернути «побічні» інтереси дитини на свою користь. У важких випадках ідіть від яскравої форми до змісту, від емоцій до логіки.

Використовуйте наміри. Пам'ятайте: намір виникає на основі потреби. Знаходьте можливість допомогти учням у здійсненні їх намірів.

Заохочуйте бажання досягти визнання. Багато дітей вчиться не тільки заради знань, а й заради престижу. Не слід нехтувати цим бажанням.

Шукайте чесноти, схвалюйте успіхи, давайте дитині шанси. Пам'ятайте, що завжди краще хвалити, ніж критикувати. Авансуйте найменші позитивні зрушення. Безпрограшний стимул — «Я вірю, що ти зможеш!»

Зробіть діяльність привабливою. Використовуйте зовнішньо привабливі й цікаві форми роботи, оформлення результатів, кінцевої оцінки діяльності.

Іноді просто говоріть «Треба!». Але цьому заклику завжди надавайте особистісної спрямованості — «Це потрібно зробити! Ти ж вольова людина!».

Використовуйте ситуацію. Різні життєві ситуації, що виникли випадково, потрібно помітити й миттєво використати як стимул.

Висновки. Для формування мотивації навчання іноземної мови на початковому етапі в школі необхідно постійно підтримувати інтерес учнів до вивчення предмета, оскільки пізнавальний інтерес – це стимул, який сприяє підвищенню активності, удосконаленню вмінь і навичок учнів. У процесі формування мотивації навчити слід враховувати вікові особливості школярів, а також те, які завдання мотивації підходять до того чи іншого віку. Лише на основі цього доцільно вибирати різноманітні форми та методи сучасного навчання, що дає змогу практично збільшити кількість розмовної практики, є цікавим для учнів, допомагає засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савченко О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. 2018. № 1-2. С. 3-7.

2. Blyznyuk, L. Karikaturen im Deutschunterricht. *Германістика в транскультурному вимірі: теорія та практика* = Germanistik in transkulturellen Raumen: Theorie und Praxis: матеріали XXVII Міжнар. наук.-практ. конф. Асоціації українських германістів (25–26 вересня 2020 р.). / редкол.: А.Й. Паславська (голова) [та ін.]. С. 34-36

3. Формування мотивації до шкільного навчання в учнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ryabushky.lbd-osv.gov.ua/informaciya-dlya-vchiteliv-21-22-04-10-02-2020/>

4. Формування позитивної мотивації на уроках англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/LJd8qzv>.

DIGITALIZATION OF EDUCATIONAL TERMINOLOGY

In the pre-Covid, and hence pre-online time, educators argued about the efficiency of digitalization of education, the effectiveness of application of elements of learning distantly. The pandemic and lockdown started a new era in education – education online. Now it is an integral part of educational process, sometimes even the only possible way of providing educational services.

F. Pettersson [3] provides a thorough study of digitalization in education as a complicated process, analyzing its steps and stages. She agrees with a number of researches that technology-use itself do not result in change and development in educational practice. A. Zancajo, A. Verger and P. Bolea cover the issue of digitalization of education systems as a response to the Covid-19 crisis [4, pp. 116-119]. According to them, digitalization is a tool to overcome the performance gap and educational inequalities caused by emergency closures of educational institutions.

When it comes to naming the aspects of new realia – learning via the internet – three approaches to this process are distinguished. Firstly, we can observe that a part of educational vocabulary continues to be applied with words meaning and application remaining unchanged (we use the words *homework*, *class work*, *assignment*, *teacher*, *student* in the same way as before). However, new realia introduced new coinages into classroom language. Thus, such concepts as *virtual learning environment (VLE)*, *personal learning environment*, *asynchronous learning*, *adaptive learning*, *bite-size learning*, *data security*, *gamification / game-based learning*, *intelligent tutoring system*, *MOOC (Massive Open Online Course)*, *online / google / MS forms*, represent new possibilities and approaches, speaking nothing of various digital learning platforms (*Google classroom*, *MS Teams*, *Zoom*, etc.). At the same time, there is a layer of educational terms which transformed from offline to online classroom language: in digital era teachers conduct *e-classes*, *online courses*, sit *online exams* in *digital collaborative workspace / digital classrooms / flipped classrooms*, even at *digital universities*, using *digital textbooks* and *interactive whiteboards*. Thus, the concepts of a class as a group of students, a lesson as a period of time as well as artefacts associated with the process of learning preserve their primary connotation.

The concept of *digital learning*, which determines learning by means of information technologies, encompasses a wide spectrum of tools and practices, namely: *online learning resources*, *digital learning content*, access to *online course* opportunities for *synchronous* and *asynchronous learning*, *online* and *computer-based assessments* [2].

Introduction of new (digital) classroom language is accompanied with a number of terms with identical meaning. For instance, *web-based learning* is another synonym for *e-learning* or *online learning* [1]. This is only a matter of time whether

all the synonyms will preserve in the English language, but they no doubt present the interest for linguistic research.

In conclusion it should be said that digitalization and usage of information technologies have changed all aspects of the educational process. As any process, it found its reflection in the language, resulting in new educational terminology – terminology of the digital education era.

REFERENCES

1. A to Z Terms for Education in the Digital Age. URL: <https://www.routledge.com/blog/article/a-to-z-terms-for-education-in-the-digital-age>.

2. Digital Learning Glossary of Terms. URL: <https://www.nj.gov/education/technology/glossary>.

3. Pettersson, F. Understanding digitalization and educational change in school by means of activity theory and the levels of learning concept. 2020. Understanding digitalization and educational change in school by means of activity theory and the levels of learning concept. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-020-10239-8>.

4. Zancajo, A., Verger, A., & Bolea, P. Digitalization and beyond: the effects of Covid-19 on post-pandemic educational policy and delivery in Europe. *Policy and Society*, 41 (1), 111–128, 2022. URL: <https://academic.oup.com/policyandsociety/article/41/1/111/6513365>.

*Олена Галицька, кандидат філологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ТА РИТОРИКА»

Воєнні та карантинні обмеження 20-х рр. ХХІ ст. посилили поштовх до цифрових трансформацій у підходах до організацій навчання конкретних дисциплін асинхронно та синхронно.

Мета тез – проаналізувати особливості використання електронного навчального курсу «Академічне письмо та риторика» на платформі Moodle для здобувачів вищої освіти (спеціальності 035 «Філологія» за освітньою програмою «Мова і література (німецька). Переклад»).

Було обґрунтовано обрано саме платформу Moodle до імплементації у навчальному процесі, адже знайома з нею з 2016 року, коли брала участь у сертифікованому онлайн-курсі підвищення кваліфікації, організованому Goethe-Institut, «DLL 1» та «DLL 4». Цей досвід закордонної практики дистанційного навчання (за участю консультанта-тьютора Christiane Volte-Costabiei) був надзвичайно корисним. Перевагами користування навчальними

матеріалами на інтерактивній онлайн-платформі були гнучкість та флексибельність процесу. Хочу наголосити, що система є затребуваною у роботі Goethe-Institut по теперішній час.

Зріс інтерес до використання Moodle у навчальному процесі [2; 3]. Про це свідчать не лише численні публікації, а й кількість проведених міжнародних науково-практичних конференцій MoodleMoot. Приміром в Україні уже відбулася робота дев'яти потужних конференцій (2013–2021) (див. офіційний сайт Moodle – <http://www.moodle.org>).

Цікавим, на мою думку, є узагальнений досвід авторів посібника «Система онлайн-навчання на платформі Moodle» [1], отриманий під час упровадження навчальної платформи Moodle з наведенням детальних інструкцій роботи на платформі. Колектив авторів [1] здійснює детальний огляд можливостей онлайн-системи за трьома групами користувачів:

- 1) можливості для здобувачів вищої освіти;
- 2) можливості для НПП;
- 3) можливості для адміністрації навчального закладу.

Викладач, який упроваджує платформу Moodle у навчальний процес, набуває свій власний досвід, а також накопичує власні лайфхаки.

Опитування студентів першого курсу факультету іноземної філології ВНУ імені Лесі Українки показало, що більшість (83,33%) задоволені роботою на платформі Moodle. Адже здобувачі вищої освіти у процесі вивчення дисципліни «Академічне письмо та риторика» мають доступ до:

- системи за допомогою будь-яких пристроїв (смартфон, планшет, комп'ютер);
- навчальних матеріалів (лекцій, семінарів, додаткових матеріалів);
- електронного журналу, у якому можна моніторити успішність;
- тестів, які можна пройти онлайн, та перегляду результатів тестування;
- онлайн-завдань: завантаження файлів з виконаними завданнями, використання нагадувань про терміни виконання завдань, отримання фідбеку (здобувачі першого бакалаврського рівня відправляли будь-який цифровий контент (файли, зображення, презентації або вводили відповідь безпосередньо в редакторі на сайті));
- онлайн-зустрічей;
- спілкування з викладачем курсу за допомогою особистих повідомлень, форумів та чатів;
- до групової роботи у форумі, чаті (наприклад, форум надав змогу учасникам здійснювати асинхронні дискусії, а також обговорення відвіданих вебінарів).

Як показав досвід останніх двох років, форум є чудовим інструментом, але телеграм-канал є зручнішим й оперативним для сучасного студента.

Щодо організації електронного курсу, то в учасників не викликало сумніву щодо необхідності систематичної роботи на платформі, розуміння

структури курсу та обсягу навчального матеріалу, а також своєчасності виконання завдань та підсумкового тестування.

Отож у воєнний час 2022 р. використання Moodle забезпечує здобувачам вищої освіти вільний доступ до навчальних матеріалів у безпечно-зручний для них час і спосіб.

Перспективою подальших досліджень може бути розроблення дистанційного курсу з елементами гейміфікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загірняк М. В. Система онлайн-навчання на платформі Moodle : навч. посібник / М. В. Загірняк, С. А. Сергієнко, Г. В. Славко. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 184 с.

2. Halytska, O., Lozytska, M. The Main Directions of Information and Communication Technologies Implementation in the Process of Teaching German to Students of Philology. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 56–73, 2022. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4686>.

3. Pysanko, M., & Martynenko, O. MOODLE as a Means of Teaching Prospective Interpreters via E-Course on Listening Comprehension in English. *Information Technologies and Learning Tools*, 75(1), 237–252, 2020. <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.2644>.

*Леся Гречуха, кандидат філологічних наук, доцент
Черкаський державний технологічний університет*

ІТ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ: ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТЕКСТОВОГО МАТЕРІАЛУ

Сучасне суспільство виставляє нові вимоги до тих знань та навичок, якими має володіти сучасний фахівець-лінгвіст. Це пов'язане передусім зі швидким розвитком новітніх технологій та постійною необхідністю для спеціаліста-мовника опанувати нові програмні ресурси для презентації та обробки текстового матеріалу. Останнім часом таких програм з'являється дуже багато й справжній талант полягає у тому, щоб серед їх розмаїття виокремити саме ті, з якими сучасному фахівцеві-мовнику було б зручно працювати.

На сьогодні існує значна кількість досліджень, передусім направлених на огляд функціональних можливостей різних інформаційних ресурсів щодо обробки та презентації текстового матеріалу, які пропонують аналіз тих програмних ресурсів, які наявні у вільному та відносно вільному доступі у мережі Інтернет (Познякова Т., Житеньова Н., Коваль Т., Бесклінська О., Щербатюк В. та інші). Втім, часто подібні огляди носять суб'єктивний характер та репрезентують авторську думку щодо зручності у використанні того чи

іншого ресурсу. Досить популярними є й характеристики тих репрезентаційних платформ та програм, які можна ефективно використовувати у освітньому процесі для викладу навчального контенту та пояснення нових тем із різних предметів (Бабенко О., Харченко Ю., Токарюк П., Цюрко Л, Цюрко Є. тощо).

Мета даної розвідки – показати, що візуалізація текстового матеріалу є сучасним способом інтенсифікації представлення та донесення даних, окреслити доступні «візуалізаційні» ресурси, які можуть стати у нагоді студентам лінгвістичних спеціальностей (а саме прикладним лінгвістам) у їх професійній діяльності для зручного для швидкого оволодіння та такі, що дозволяють якісно, цікаво та швидко опрацювати відповідний матеріал та донести його до реципієнта у найбільш ефективний спосіб.

Ні для кого не є новим, що більшість людей якнайкраще сприймає саме візуальну інформацію (від латинського *visualis* – зоровий), оскільки такі дані швидше систематизуються, а образи, особливо кольорові, стимулюють активізацію емоційності та ліпше сприймаються реципієнтом. Отже, візуалізація даних допомагає сприймати та запам'ятовувати великі масиви інформації. Такий спосіб інформаційного представлення не тільки допомагає опрацювати дані, а ще й спроможний переконати користувача зробити чи не зробити певні кроки. Коли прикладний лінгвіст оформлює інформацію у візуальному форматі, він працює з абстрактними даними і робить їх реальними, надає їм форми та об'ємності «загальній картині». Такою “живою” інформацією легше впливати на користувача, бо вона створює образи в його свідомості (відбувається приховане нав'язування необхідної інформації реципієнту), апелює до його почуттів й починає говорити з ним на емоційному рівні. Тому, довіра до такого візуалізованого тексту значно більша, ніж до стандартної «текстової презентації».

Зручним способом представлення інформації є формат інфографіки. Інфографіки «живо» та лаконічно можуть «описати» цілу низку проблем, цікаво розповісти користувачеві історію та зекономити час для ознайомлення з проблемою. Схожий ефект на реципієнта має й сучасна форма репрезентації короткої інформації про книгу – буктрейлери, що пропонують у цікавий спосіб познайомитися із новинками літературної індустрії.

Інтерактивність — це ще один плюс візуалізованих даних. Користувач є важливим учасником інтеракції, бо від нього залежить те, що буде відбуватися на екрані далі. Він стає невід'ємною частиною матеріалу і, навіть, здатен керувати ним (створювати власний маршрут опрацювання матеріалу). Такий формат не може не приваблювати. Завдяки можливості створювати інтерактивний контент прикладні лінгвісти здатні привабити аудиторію на сторінку/сайт компанії тощо і залишити там надовго, пропонуючи цікаві взаємодії з контентом. Інтерактивні плакати, електронні книги, інтерактивні відео, інтелект-карти, стрічки часу, хмари слів тощо не тільки доносять до користувача багато даних, а й пропонують цікаво їх опрацювати. Сприймаючи інформацію у інтерактивний спосіб, реципієнт легше та швидше її засвоює.

Візуалізація — дуже сильний інформаційний інструмент для представлення та організації текстового матеріалу в мережі Інтернет, але його неправильне оформлення, перевантаження чи навпаки недовантаження фактами та даними, непродумана репрезентація може заплутати чи навіть відлякати рецепієнта. Тому, щоб ефективно застосовувати візуалізацію тестового матеріалу та завжди радувати свого користувача хорошим візуальним контентом, потрібно окреслювати необхідні кроки у процесі візуалізації та виокремлювати корисні ресурси, які легко та зручно використовувати прикладним лінгвістам у їх роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Візуалізація інформації в текстових документах повідомлення. Кластеризація та візуалізація текстової інформації. – Режим доступу: <https://cutt.ly/Gjd4Uz5>.
2. Навіщо візуалізація даних в сучасному інтернет-просторі? – Режим доступу: <https://cutt.ly/oJd4Dm5>.
3. Халецька Л. Цифрові інструменти візуалізації інформації у викладанні дисципліни «міжнародна інформація та бізнес». – Режим доступу: <https://cutt.ly/iJd4cFn>.

*Yuliia Hron, PhD in Philology, Associate Professor,
Vladyslava Kuzebna, PhD in Philology, Associate Professor
Cherkasy State Technological University*

MOTIVATING LANGUAGE LEARNERS VIA MODERN DIGITAL TOOLS

The information technology (IT) has been steadily integrating into the present-day life bringing transformations in many fields and particularly in education. Hence, new virtual tools are considered to be inevitable in an everyday class work of a teacher. Insufficient use of appropriate information technologies while teaching languages and the necessity to adopt various teaching methods emphasizes the demand to spark concern to train a foreign language which is the **topicality** of the study. The **aim** of this paper is to investigate how to attract technological tools to raise the motivation in mastering English as a Foreign Language. The objective stipulates the following **tasks**: to define the information and communicative technology, analyze types of the technologies, to investigate their valid application and how they can motivate to achieve academic success in languages.

Firstly, IT can be defined as a framework and its constituents enabling cutting-edge computing. Despite the absence of a single, common definition of ICT, the term generally means all possible devices, networking components, applications

and systems allowing people and organizations to interact in the digital world [<https://cutt.ly/fJd4BtZ>]. It should be noted that IT includes various elements such the Internet environment, a mobile or computer operating by means of wireless networks. It also comprises obsolete technologies, in particular traditional telephones, radio and television. They still enjoy a wide usage now in company with contemporary IT pieces. It can be summarized that technology-based learning includes numerous electronic devices, in particular computers, phones and laptops, the global system of the Internet and others, namely chat rooms, video conferencing, webcasts, etc.

Therefore, in today's classroom, technology can potentially enhance motivation of the language learners via numerous tools, media and strategies. Another issue is due to the COVID-19 pandemic and other mishaps preventing from the regular attendance is that learning does not necessarily take place in the auditorium, but anywhere comfortable, such as at home, in the park, library or club [2].

Hence the primary task of a teacher is to stimulate students' interest and assist them in all possible ways with the motivation in his mind. Methodology of a teacher seems to be another aspect challenging students' motivation. Thereupon, it is essential for the teacher to introduce absorbing activities on the basis of latest information technologies. On the whole, technology makes students feel confident as they are used to it, supports learning with pleasure, creates satisfaction and increases motivation [1, p. 127]. While applying IT during language sessions, it reduces stress, enables to present hard pieces of grammar or vocabulary material in an easy soft way, and motivates students not only to change their attitude but also to require additional skills in operating programs and applications. IT also provides individual and group learning with plenty of benefits for the learners. Finally, teachers can use not only interactive boards and computer software, but also various internet platforms, such as Google Maps, Google Earth, E-portfolio, Google Drive, Skype, Facebook, Google Class, Google Meet, Zoom, as well as podcasts, on-line games, puzzles, riddles, crosswords.

Podcasts make it possible for the students to work individually or a teacher can have a hybrid class when one student has a face-to-face communication, while the rest are busy doing podcast lecture.

Versatile games, riddles and crosswords turn a tutorial into an interactive exciting game training some rules of grammar or learning vocabulary, etc.

Thus, online tools and platforms can be chosen by the students for their convenience and with the teacher's assistance, enabling them to work in various modes, that is individually, in groups or in a hybrid way. Such a type of tutorials is likely to turn the lessons into engrossing and nonintrusive ways of language learning.

REFERENCES

1. Barreto, Adriana Maritza Rivera. Motivating English Language Use by Using the Benefits of Technology. *GiST Education and Learning Research Journal*, 2018. P. 117–140.
2. Meirinhos, M., Rutz, S. da Silva, & Dessbesel, R. Modelos de integração curricular das tecnologias digitais em contextos de aprendizagem, P. 102-112, IV Encontro Internacional de Formação na Docência (INCTE): URL: Livro de atas, 1203pp Bragança, 3-4 may ISBN78-972-745-259-<http://hdl.handle.net/10198/15084> (2019) (Date of access: 05.05.2022).
3. Pratt, Mary K. ICT (Information and Communications Technology, or Technologies). URL: <https://cutt.ly/tJd7sxw> (Date of access: 06.05.2022).

*Владислава Кузедна, кандидат філологічних наук, доцент,
Юлія Грон, кандидат філологічних наук, доцент
Черкаський державний технологічний університет*

БЛОГ-ЗАПИСИ ЯК СУЧАСНИЙ ЖАНР ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЇ

Блог є найбільш багатограним явищем сучасної комунікації. Поява блогу докорінно змінила комунікаційний простір не лише в межах Інтернету. Спілкування за допомогою блогів значно випередило використання чатів, форумів і персональних сайтів, ставши невід’ємним компонентом соціального життя сучасної людини. У межах теорії жанрів та інтернет-лінгвістики розвивається віртуальне жанрознавство. Жанр як сукупність формальних та змістовних особливостей тексту формується завдяки дотриманню певних умов. У переважній більшості наукових праць сукупність жанрів визначається як типи текстів, представлених матеріально існуючими образами, а також у вигляді узаконених граматики та стилістики норм, які існують у людській свідомості. Не останню роль відіграють правила створення та сприйняття текстів певного типу. Тому варто зазначити, що блог як жанроутворююче явище можна розглядати не тільки з точки зору його технічних особливостей: специфіка жанру блогу зумовлена поєднанням трьох аспектів: мережевого характеру, діалогічності та щоденникового дискурсу.

Беручи до уваги той факт, що блог – це відносно нове комунікативне середовище, варто враховувати специфіку його виникнення. Цілком очевидно, що прототипом сучасного блогу став «паперовий» щоденник. Саме прагнення людини «зафіксувати» певні думки, події та переживання служить незмінним стимулом ведення щоденникових записів у хронологічному порядку вже протягом багатьох століть. Проте на відміну від «традиційного» щоденника для якого характерна монологічна комунікація, блог поєднує ознаки монологічного

та діалогічного спілкування (можлива інтеракція між користувачами у вигляді коментарів).

Варто також зазначити, що у період підвищеної соціальної та політичної активності значно зростає кількість блогів, які виконують роль ЗМІ та можуть мати значний вплив на маси. Блогу також притаманні риси жанру інтернет-форуму. В обох випадках комунікація здійснюється за принципом головного запису та коментарів до нього. Проте у цьому випадку мають місце суттєві відмінності. Характерними рисами блогу є соціальність та особистісність. Блог завжди має автора – живу людину (або групу людей); блог існує як внутрішнє бачення автора, частина його особистості. У більшості випадків блог має більшу інформативну та змістовну цінність, ніж форум. Форум – це обговорення явища, а блог – висловлення власної точки зору та дискусія відносно неї [4, с. 173].

У сучасній вітчизняній лінгвістиці неодноразово здійснювалися спроби опису та класифікації інтернет-жанрів. Критеріями та підставами для їх визначення було висунуто різноманітні параметри. Як зазначають О. Горошко та О. Жигаліна, більшість дослідників виокремлюють інтернет-жанри за принципом об'єднання ресурсів, які співпадають за наступними ознаками: інтенцією адресанта (повідомлення/спілкування), структуруванням вмісту, реальністю/ірреальністю спілкування у часі [2, с. 113]. Згідно цих параметрів, до жанрів інтернет-комунікації відносять електронну пошту, час, електронні оголошення, комп'ютерні конференції, сайти, онлайн ігри, розраховані на велику кількість користувачів тощо.

Характерною ознакою інтернет-комунікації є її глобальна зв'язність. Сайт є макроодиноцею вивчення інтернет-спілкування. Його єдність забезпечується наявністю таких компонентів: адресант, адресат, зміст, мета створення тощо. Одиноцею нижчого рівня є окрема сторінка, що поділяється на сторінки ще нижчого рівня, а структура має радіально-ланцюжковий характер [1, с. 17-18].

Досліджуючи блог як жанр, варто звернутися до теорії моделі мовленнєвого жанру Т. Шмельової [6, с. 90]. Згідно цієї моделі, блог як жанр формується у вигляді сукупності певних ознак.

Першою ознакою є його *комунікативність*. Дослідниця визначає чотири типи мовленнєвих жанрів залежно від інтенції жанрового дискурсу:

- інформативні – пред'явлення / запит, підтвердження / спростування інформації;
- оціночні – трансформація відчуттів комунікантів за допомогою співвідношення їхніх вчинків або якостей згідно з прийнятими нормами в даному соціумі;
- імперативні – спосіб здійснення / нездійснення певних явищ;
- етикетні – реалізація явища або вчинка, який передбачений етикетом даного соціуму (вітання, вибачення тощо).

Базуючись на комунікативній меті, блог можна віднести як до інформативного, так і до оціночного мовленнєвого жанру. Варто зауважити, що основна мета блогу – не лише проінформувати читачів, але й показати

ставлення та думки автора стосовно висловленої інформації, дати оцінку. Проте незважаючи на поширене оцінювання у блог-записах, їхньою характерною рисою є оцінка певних явищ, подій або третіх осіб, яка не стосується співрозмовника напряду.

При цьому блог передбачає сторонніх осіб (читачів), які повинні реагувати на запис автора коментарями. Таким чином, блог спонукає користувачів до інтеракції з автором. Виходячи з цього, цілком справедливо віднести блог до імперативного жанру.

З іншого боку, користувачі виконують етикетну функцію у блогах: комуніканти вітаються один з одним, дякують, вітають з Днем народження тощо. Отже, блог також має характерні риси етикетного жанру.

Таким чином, блог поєднує риси чотирьох типів мовленнєвих жанрів, базуючись на комунікативній меті та одночасно є інформативним, оціночним, імперативним й етикетним. Тому блог цілком справедливо можна назвати гібридним жанром.

Другою ознакою мовленнєвого жанру є наявність *образу автора*, тобто сукупність фактів про комуніканта, яка передбачає та забезпечує успішний розвиток моделі мовленнєвого жанру.

Існування образу автора зумовлене наявністю особистісного характеру у блог-записах і віддзеркалює сприйняття певного явища чи події крізь призму особистості користувача. Таким чином, незалежно від популярності блогу, у ньому завжди присутня, окрім фактичної, імпліцитна інформація про персоналію автора. Що стосується відомих блогерів, вони мають більший вплив на аудиторію, оскільки можуть викликати зацікавленість у адресатів та ініціювати у них відповідну реакцію, тобто коментування. Виокремлення образного, понятійного та ціннісного компонентів пов'язане з людською природою та його способом пізнання навколишньої дійсності [5, с. 108].

Третя ознака – це *образ адресата*. Наявність цієї характеристики у блозі зумовлена існуванням блогу як жанру. Автор, висловлюючи власні судження, очікує зворотної реакції від читачів. Саме наявність образу адресата зумовлює характерну відмінність блогу як жанру від його основного прототипу – «паперового» щоденника.

Існує також характерна особливість: окремі записи в блозі можуть бути адресовані безпосередньо автору сторінки. Така ситуація можлива за умови публікування в блозі записів, які приховані від сторонніх читачів і доступні лише автору. У цьому випадку блог набуває ознак щоденника-планувальника, ніж традиційного паперового щоденника.

Окрім цього, автор може змінювати кількість читачів, яким може бути доступний конкретний запис. Це означає, що користувач сам визначає коло адресатів. Якщо ж запис знаходиться у вільному доступі, адресатами є умовно усі інтернет-користувачі. У будь-якому випадку, наявність адресата у комунікативній системі блогу – обов'язкова умова.

Четвертою умовою жанротворення є *образ минулого*. При цьому варто вирізняти два типи жанрів:

- ініціальні (які починають комунікацію);
- реактивні (які є наслідком будь-якого явища (відповідь, згода тощо)).

Розглядаючи дуалізм блогу крізь призму ініціального та реактивного розподілу, можна зробити висновок, що запис у блозі може мати як ініціальні, так і реактивні ознаки. При цьому коментування певного запису носить реактивний характер, оскільки завжди є наслідком головного запису. З технічного боку, наявність образу минулого в блозі підтверджується його гіпертекстуальністю: часто в записах вказується URLink на інформаційно-першоджерело щодо явища, про яку пише автор. У свою чергу, коментарі записів завжди гіпертекстуальні

Крайньою категорією блогу є *образ майбутнього*. Під час створення коментаря або запису автор/коментатор передбачає майбутнє втілення власних думок, а також характер реакції адресата на певне висловлювання.

Будь-який мовленнєвий жанр має власне мовленнєве втілення, тобто сукупність мовленнєвих можливостей жанру. Для охарактеризування вираження дискурсу визначають наступні параметри:

1. клішованість vs індивідуальність;
2. мінімальність vs максимальність [3, с. 176].

Аналізуючи різні аспекти дискурсу блогів, можна зробити висновок, що блог є особливим жанром в інтернет-комунікації. Його специфіка полягає у широкій варіативній парадигмі в умовах мовленнєвих жанрів. Комунікативною метою блогу може бути інформативність, оцінка, імперативність, етикетність, які слугують зв'язним елементом у тексті інтенцій різного характеру. В той же час блог реактивний, його мовне втілення формується за допомогою усіх вищезгаданих ознак.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вжещ Я. Л. Інтернет-дискурс: проблема визначення поняття, особливості структури. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 2012. №14 (249). С. 15–19.
2. Горошко Е. И., Жигалина Е. А. Виртуальное жанроведение: устоявшееся и спорное. *Вопросы психолингвистики*, 2010. №2. С. 105–123.
3. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко; за ред. Р. С. Гуревича. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. 499 с.
4. Калашникова А. А. Блог как гибридный речевой жанр. *Научная мысль Кавказа*, 2010. №3. С. 172–176.
5. Швелідзе Л. Д. Мовні засоби реалізації комунікативних стратегій у дискурсі соціальних мереж (на матеріалі української та англійської мов): дис. канд. філол. наук. Вінниця, 2021. 240 с.
6. Шмелёва Т. В. Модель речевого жанра. *Колледж*, 1997. №1. С. 88–99.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У сучасному суспільстві зростає інтерес до вивчення іноземних мов. Знання іноземної мови дає молоді можливість долучитися до світової культури, використовувати у своїй діяльності потенціал величезних ресурсів глобальної мережі Інтернет, а також працювати з інформаційно-комунікаційними технологіями та мультимедійними засобами навчання.

Метою навчання іноземної мови є комунікативна діяльність учнів, тобто практичне знання іноземної мови. Завдання вчителя – активізувати діяльність кожного учня в процесі навчання, знайти правильне середовище для його творчості. Основна мета навчання студентів іноземної мови – виховати людину, яка бажає і вміє спілкуватися, яка бажає і вміє отримувати самоосвіту. Участь у різноманітних міжнародних програмах, можливість навчання за кордоном передбачають не лише високий рівень володіння іноземною мовою, а й певні риси особистості: комунікативні здібності, відсутність мовного бар'єру, знання міжнародного етикету, широкий кругозір, уміння представити себе. Як правило, при виконанні різноманітних тестів при вступі до вищого навчального закладу чи участі в стипендіальних програмах та олімпіадах на кожне завдання відводиться ліміт часу, що вимагає особливого виду підготовки. Для досягнення всіх цих цілей, безумовно, ефективну допомогу вчителю надає використання комп'ютерних технологій та Інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови.

Сьогодні використання персонального комп'ютера, мультимедійних технологій та глобальної інформаційно-комп'ютерної мережі Інтернет впливає на систему освіти, спричиняючи суттєві зміни у змісті та методиці навчання іноземних мов. Перед сучасним учителем постає проблема пошуку нових педагогічних засобів навчання. В наші дні студенти приділяють багато уваги інформаційним технологіям, тому можна використовувати цю можливість як потужний інструмент розвитку мотивації при викладанні англійської мови.

Комп'ютер дозволяє якісно змінити контроль за діяльністю студентів, забезпечуючи при цьому гнучкість в управлінні навчальним процесом. Не менш важливу роль відіграє викладач. Його завдання підібрати комп'ютерні програми до уроку, дидактичний матеріал та індивідуальні завдання, допомогти студентам у процесі роботи, оцінити їхні знання та здібності. Використання комп'ютерних технологій робить і дає змогу обґрунтовано вибрати найкращий варіант навчання.

При використанні комп'ютера словесну комунікативну діяльність слід розглядати в трьох аспектах:

- як вільне спілкування студентів у реальному часі через використання електронної пошти та інформаційних мереж, тобто як автентичний письмовий діалог між партнерами по спілкуванню;

- як інтерактивна діалогова взаємодія учня та комп'ютера, в якій переслідуються реальні цілі спілкування, тобто як людино-машинний діалог;

- як спілкування учнів на занятті в процесі роботи з комп'ютерними навчальними програмами, що виступають стимулом спілкування та засобом відтворення умов ситуації спілкування.

В останні роки все частіше піднімається питання використання нових інформаційних технологій. Це не лише сучасні технічні засоби, а й нові форми навчання, новий підхід до процесу навчання. Використання мультимедійних засобів сприяє реалізації студенто-орієнтованого підходу до навчання, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію з урахуванням особливостей учнів, рівня їх засвоєння, здібностей. Вивчення англійської мови за допомогою комп'ютерних програм викликає великий інтерес у студентів.

Програми, які існують сьогодні, дозволяють виводити інформацію на екран комп'ютера у вигляді тексту, звуку, відео, ігор. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організувати самостійну роботу кожного учня. Інтеграція звичайного уроку з комп'ютером дозволяє викладачу перенести частину своєї роботи на комп'ютер, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим та насиченим. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а лише доповнює його. Вибір навчальних програм залежить, насамперед, від наявного навчального матеріалу, рівня підготовки слухачів та їх здібностей.

Робота з комп'ютером не лише сприяє підвищенню інтересу до навчання, а й дає змогу регулювати навчальні завдання за ступенем складності, спонукаючи до правильних рішень. Крім того, комп'ютер дозволяє повністю усунути одну з найважливіших причин негативного ставлення до навчання – неуспішність через нерозуміння матеріалу або проблему в знаннях. Цей аспект передбачено авторами багатьох комп'ютерних навчальних програм. Студенту надається можливість користуватися різними довідниками та словниками, які можна вивести на екран одним клацанням миші. Працюючи за комп'ютером, студент отримує можливість завершити розв'язання завдання, покладаючись на необхідну допомогу.

Активне і доцільне використання комп'ютера на занятті англійської мови видається можливим і доцільним виходячи зі специфіки самого предмета. Провідним компонентом змісту навчання іноземної мови є навчання різних видів мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, письма. При навчанні аудіювання кожен учень отримує можливість почути іншомовне мовлення. Навчаючись розмовної мови, кожен може вимовляти фрази англійською в мікрофон. При вивченні граматичних явищ кожен студент може виконувати граматичні вправи, має можливість розгадувати кросворди, ланцюжки, шукати слова, виконувати ігрові вправи.

Сфера застосування комп'ютера у навчанні іноземних мов надзвичайно широка. Комп'ютер можна ефективно використовувати для ознайомлення з

новим мовним матеріалом, новими зразками висловлювань, а також із діяльністю спілкування іноземною мовою. На етапі навчання та на етапі застосування сформованих знань, умінь, навичок комп'ютер можна використовувати в найрізноманітніших комунікативних завданнях і ситуаціях з урахуванням особистісних особливостей слухачів.

Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх у навчальний процес, ефективніше розв'язувати низку дидактичних завдань на занятті:

- формувати навички читання та вміння, безпосередньо використовуючи матеріали мережі різного ступеня складності;

- удосконалювати навички аудіювання на основі автентичних інтернет-аудіо текстів, також підготовлених викладачем відповідно;

- удосконалювати навички монологічного та діалогічного висловлювання на основі проблемного обговорення викладених вчителем матеріалів;

- поповнювати свій словниковий запас, як активний, так і пасивний, лексикою сучасної іноземної мови, що відображає певний етап у розвитку культури народу, соціальної та політичної структури суспільства;

- ознайомити з культурними знаннями, в тому числі з мовленнєвим етикетом, особливо з мовленнєвою поведінкою різних людей у плані спілкування, культурними особливостями, традиціями країни мови, що вивчається.

Завдання модернізації освіти неможливо вирішити без оптимального впровадження сучасних засобів інформаційних технологій у всіх її сферах. Використання технологій дає поштовх до розвитку нових форм і змісту традиційної діяльності студентів, що призводить до їх реалізації на більш високому рівні. Робота з комп'ютером повинна бути організована таким чином, щоб з перших занять початкового етапу навчання вона стала потужним психолого-педагогічним засобом формування мотиваційного плану діяльності студентів, засобом підтримки та подальшого розвитку їхньої діяльності, інтерес до предмета, що вивчається. Правильно організована робота студентів з комп'ютером може сприяти, зокрема, зростанню їх пізнавального та комунікативного інтересу, що в свою чергу сприятиме активізації та розширенню можливостей студентів для самостійної роботи з оволодіння англійською мовою, як в аудиторії та і у вільний час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baytak, A., Tarman, B., & Ayas, C. Experiencing technology integration in education : Children's perceptions. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 3(2), 139-151, 2011. URL:

<https://www.iejee.com/index.php/IEJEE/article/view/233> (Retrieved June 17, 2018).

2. Beatty, K. *Teaching and Researching Computer Assisted Language Learning*. 2003, New York : Longman.

3. Dudeney, G., & Hockly, N. *How to Teach English with Technology*. 2007. Essex : Pearson Longman. URL: <https://doi.org/10.1093/elt/ccn045>.

НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТІВ ІЗ ТУРКМЕНИСТАНУ (ФОНЕТИЧНІ ТРУДНОЩІ)

Рівень володіння української мови значно впливає на якість вищої освіти іноземних громадян, що навчаються в Україні. У зв'язку з цим методика навчання української мови як іноземної потребує пошуку не тільки нових форм, прийомів та методів, а й можливостей зреалізувати їх оптимально. Для того, щоб дібрати ефективні прийоми навчання української мови, які дозволять уникнути інтерференції на всіх мовних рівнях і успішно опанувати курс, необхідно врахувати порівняльний аналіз відповідних систем української та рідної мов студентів.

Загальні питання слов'янських і туркменської мов та культур вивчали С. Кривонос, Е. Хунзянова, В. Крисько та ін. Деякі проблеми контрастивності слов'янських і туркменської мов, суто фонетичні аспекти навчання туркменських студентів, заналізували українські філологи Т. Іванова, С. Винниченко у співавторстві з туркменськими дослідниками [1, 2]. Наукові розвідки доводять, що фонетичну систему туркменської мови відрізняють від української такі особливості:

1) фіксований наголос (на останньому складі), що спричинює труднощі під час засвоєння та відтворення інтонаційних конструкцій української мови й вимагає уважного коригування;

2) відсутність пар приголосних за твердістю-м'якістю, що перешкоджає розрізненню слів, семантично залежних від цієї ознаки (*рис – рись*);

3) різна за довготою вимова наголошених голосних (українські наголошені голосні триваліші за туркменські короткі).

В українській фонетиці зменшено роль вокалізму, а функціональне навантаження приголосних збільшено. Туркменську мову, на думку лінгвістів, характеризує більш збалансований розподіл функціонального навантаження між голосними і приголосними [3, 152].

Враховуючи фонетичні та орфоепічні особливості туркменської мови під час навчання української, важливо приділити достатньо уваги формуванню і засвоєнню нових артикуляційних навичок. На практичних заняттях з української мови доречно періодично пропонувати студентам вправи на розвиток фонологічного слуху, завдання на розпізнавання правильної вимови, вправи з розрізнення звуків і букв, початку і кінця складу, фрази; слухові диктанти, ігри з пошуку букви/звуку, завершення слова/фрази.

Зокрема, добираючи вправи, слід звертати увагу на відпрацювання твердості традиційно м'яких для туркменських студентів звуків [щ], [ж] і [ш]. Слова типу *шити, шия, шинка* вони читають як [шіти], [шія], [шінка]. Схожу складність спричинює українська літера *ж*, якій відповідає твердий звук [ж]. У туркменській мові така літера відсутня, проте є буква *j*, якій відповідає м'який

звук [дж']. Це пояснює складність правильного читання слів типу *життя*, *дружити*, оскільки студенти сприймають звук [ж] як м'який, а не твердий. Одна з найпоширеніших помилок у писемному мовленні туркменських студентів – відсутність м'якого знаку або його надмірне вживання. Почасти це зумовлено відсутністю графічного знаку пом'якшення у туркменському алфавіті відсутній м'який знак (в українському – є м'який знак і апостроф), але потребує постійної уваги і тренувань.

Необхідно зважати на те, що сучасні туркменські студенти народилися та сформувалися в умовах бурхливого реформування пострадянського простору. На початку 90-х рр. 20 ст. після розпаду СРСР тюркські країни почали відмовлятися від кирилиці. Зараз туркменська молодь користується виключно латинською абеткою, що спричинює частотні помилки при знайомстві з українськими буквами та уповільнює читання на початковому етапі навчання. До прикладу, українські літери «т» і «и» студенти традиційно сприймають як «м» та «у» туркменського алфавіту і вимовляють відповідно як [m] і [y].

Отже, вправи з навчання української фонетики повинні враховувати особливості фонетичної системи туркменської мови і бути спрямовані на тренування навичок вимови всіх звуків і концептуальних звукових ознак. Однак особливу увагу доцільно приділити вимові голосного звуку [и], м'яких і твердих приголосних звуків (насамперед шиплячих), наголосу в словах. У практиці викладання української мови як іноземної рекомендовано різноманітні види роботи з подолання мовної інтерференції передусім на фонетичному рівні: вправи з постановки вимови звуків, фонетичні завдання для відпрацювання правильної артикуляції, розпізнавання звуків, вправи на корекцію засвоєних фонологічних норм рідної мови, робота в групах і парах, інтерактивні ігри тощо. Доведено, що опора на артикуляційну базу рідної мови студентів дозволяє викладачу добирати відповідний фонетичний матеріал, що допомагає студентам в найкращий спосіб засвоїти українську вимову [4, с. 95].

Формування стійкої системи слухо-вимовних і ритміко-інтонаційних навичок і є основною практичною метою навчання фонетики української мови. Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології повсякденно трансформують поняття незмінності навчального матеріалу: вони надають необмежений доступ до змістовного аудіо контенту, забезпечують викладачів і студентів якісними зразками фонетичного матеріалу, мотивують до постійного вдосконалення навчально-методичного кейсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванова Т. А. К вопросу о роли гласных и согласных в звуковых традициях русского и туркменского языков / Иванова Т.А., Винниченко С.Д., Гурмурадова Сурай. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки* : зб. наук. праць. Х. : Константа, 2011. Вип. 19. С. 28–33.

2. Иванова Т. А. К вопросу об обучении туркменских студентов русскому ударению / Иванова Т. А., Винниченко С. Д., Бегжанов Ш. *Викладання мов у*

вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : зб. наук. праць.Х. : Константа, 2012. Вип. 21. С. 47–53.

3. Таирова А. В. Формирование языковой и коммуникативной компетенции студентов из стран СНГ (Туркменистан, Таджикистан) в процессе обучения монологу-повествованию. *Материалы Шестой международной научно-практической интернет-конференции* / отв. ред. д. п. н., проф. Б. Г. Бобылев (20 октября 2009 – 20 ноября 2009 г., ОрелГТУ). Орел: ОрелГТУ, 2010. С. 151–154.

4. Прожогіна, І. М. Особливості навчання іноземної вимови з урахуванням артикуляційної бази рідної мови. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*, 2016, Вип. 28, 87–

96. URL: https://periodicals.karazin.ua/language_teaching/article/view/6001

*Світлана Кухарьонук, старший викладач
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ЕФЕКТИВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Умови сьогодення вимагають від викладача пошуку ефективних форм та методів викладання іноземної мови в умовах дистанційного навчання. Дистанційне навчання дає можливість впровадження новітніх методів та застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання.

Ефективне поєднання інтерактивних технологій навчання та освітніх платформ під час дистанційного навчання дозволяє розвинути комунікативні компетентності студента, забезпечити здобуття практичних знань й умінь та формувати здатність мислити критично і креативно.

Інтерактивні технології навчання стали невід'ємною частиною сучасного навчального процесу. Інтерактивне навчання передбачає активну взаємодію і залучення усіх учасників у навчальний процес. Це і взаємодія між викладачем та студентами, а також активна співпраця між студентами. Така взаємодія відбувається як і в очному, так і в дистанційному навчанні [5].

Слід зазначити, що інтерактивне навчання – це практичний підхід до вивчення іноземних мов. Інтерактивне навчання іноземної мови може мати багато різних форм, коли студенти зміцнюють свої вміння критичного мислення та вирішення проблем, використовуючи набагато більш цілісний підхід до навчання.

Інтерактивні технології можна розділити на 4 основні групи:

1. *Інтерактивні технології кооперативного навчання.* До цих технологій можна віднести роботу в парах, трійках, малих групах, карусель та інші.
2. *Технології колективно-групового навчання.* До даних технологій відносяться, мозковий штурм (brainstorming), обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, аналіз ситуацій, розв'язання проблем та інші.
3. *Технології ситуативного моделювання.* Це такі технології як розігрування ситуацій за ролями, імітаційна гра, симуляція та інші.
4. *Технології опрацювання дискусійних питань.* До даних технологій відносяться дискусія, дебати, неперервна шкала думок, займи позицію та інші [2, с. 27].

Форми і методи інтерактивного навчання можуть ефективно застосовуватись не тільки в аудиторії, а і в умовах дистанційного навчання. За умов переходу на формат онлайн-навчання виникла потреба використання засобів з функціями групових чатів та відеоконференцій. Одними з найбільш пристосованих до навчання та зручних у використанні є платформи Zoom та Google Meet.

Платформа Zoom. Це найбільш функціональна платформа. Викладач має можливість розділити всіх учасників конференції на групи - окремі "Сесійні зали" ("breakout rooms") в середині конференції. Викладач може підключатися до кожної з таких залів. Учасники однієї сесійної зали не чують та не бачать обговорення в інших залах. Така функція дає можливість провести обговорення в парах, групах, командах тощо. Можна зробити розподіл між групами самостійно або автоматично. Налаштування дозволяють автоматично змінювати склад груп та ставити часові обмеження [3]. Також, можна ефективно використовувати дошку Zoom (Whiteboard). Це функція, яка дозволяє учасникам конференції спільно малювати, писати, робити позначки на білому екрані в режимі реального часу [4].

Платформа Google Meet. Один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття, коли студенти та викладачі перебувають на відстані. У відеозустрічі можуть одночасно брати участь до 150 користувачів. Є можливість демонстрації матеріалів на робочому столі ПК під час занять і семінарів: під час зустрічі можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу інформацію на робочому столі [1].

Отже, можна зробити висновок, що інтерактивні технології можуть ефективно застосовуватися в умовах дистанційного навчання та дозволяють інтенсифікувати процес розуміння, засвоєння й творчого застосування знань при вирішенні практичних завдань на заняттях з іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Використання сервісу Google Meet за умов дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://content.hneu.edu.ua/s/E1xzv-E6g>.
2. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн./ За ред. О.І. Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
3. Tutorial: Zoom breakout rooms [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://history.washington.edu/tutorial-zoom-breakout-rooms>
4. Tutorial: Zoom virtual whiteboard [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://history.washington.edu/tutorial-zoom-virtual-whiteboard>
5. What is Interactive Learning? – Overview & Tools [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://study.com/academy/lesson/what-is-interactive-learning-overview-tools.html>

*Анастасія Кравченко, асистент,
Вероніка Димянчук, студентка 2 курсу
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ЗАСТОСУВАННЯ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Застосування когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземної мови набуває все більшої популярності. Завдяки цьому методу навчальний процес не втрачає інтенсивності, що є важливим за умов все більшої направленості на самостійне опрацювання студентами навчального матеріалу [1;2].

Під комунікативно-когнітивним підходом розуміють таку організацію навчального процесу, основу якого складає комунікативна взаємодія студентів, яка забезпечує участь кожного з них як об'єкта та суб'єкта пізнавальної діяльності. Студенти вчаться застосовувати набуті знання у безпосередній комунікації один з одним. Отже, цей метод покликаний зробити комунікативну методику більш динамічною та продуктивною [3;4].

Найвагомішими принципами застосування когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземної мови у вищих навчальних закладах є: принцип функціональності, інтегративної мовленнєвої діяльності, автентичності, системності та доступності навчального матеріалу, принцип роботи в групах, а також принцип єдності навчання, виховання та розвитку [5].

Провідним фактором реалізації когнітивно-комунікативної методики є виконання різнорівневих вправ, успішний результат яких пов'язаний з пізнавальною активністю.

Наведемо приклади відповідних типів вправ застосування когнітивно-комунікативної методики:

Когнітивно-діяльнісні.

Мета: формування навичок монологічного мовлення та розвиток умінь логічного викладення думки.

Інструкція: студенти читають вислови відомих людей про дружбу. Після цього кожен висловлює свою думку, що означає бути хорошим другом.

Когнітивно пошукові.

Мета: формування фонетичної компетентності студентів.

Інструкція: студенти дивляться відео «Джоджо у пошуках щастя». Після цього студенти читають речення та ставлять їх у правильному порядку.

Когнітивно-творчі.

Мета: формування мовленнєвих навичок письма та розвиток креативного мислення студентів.

Інструкція: Студенти слухають звуки будильника, дощу, морського прибою. Прослухавши аудіо, студенти пишуть коротку розповідь до кожного звуку.

Отже, виклики нової реальності ставлять за мету дослідити застосування когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземної мови. Цей підхід сприяє кращому розвитку мовленнєвих навичок, підвищує мотивацію та розвиває креативне мислення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ішутіна О. Є. Формування лінгвометодичної компетентності майбутніх учителів української мови в процесі фахової підготовки / О. Є. Ішутіна : автореф. Слов'янськ, 2017.

2. Кубрякова Е. С. Части речи с когнитивной точки зрения / Е. С. Кубрякова. М. : Наука, 1997. 247 с.

3. Мирна І. О. Розвиток соціальної компетентності класних керівників загальноосвітніх навчальних закладів у процесі професійної діяльності : автореф. / І. О. Мирна. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2015. 21с.

4. Пінчук В. М. Активізація мовленнєвої компетентності учнів на уроках / В. М. Пінчук. *Англійська мова та література* : наук.-метод. журн. №22/24. 2020. С. 9–14.

5. Подзігун Л. В. Комунікативно-когнітивний підхід у викладанні студентам іноземної мови нефілологічних спеціальностей / Л. В. Подзігун. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/podzigun_Komunikatyvno-kognityvniy.pdf

SESSION WORK № 3

TRANSLATION STUDIES AND LITERARY STUDIES

*Катерина Гончар, кандидат філологічних наук, доцент,
Галина Тригуб, кандидат психологічних наук, доцент,
Оксана Хникіна, кандидат філологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕКСТІВ

У зв'язку з інтенсивним розвитком багатьох сфер людської діяльності, зокрема галузі медицини та охорони здоров'я, виникає потреба у дослідженні особливостей перекладу медичних текстів та термінів. Внаслідок цього, медичний текст та термінологія стають предметом посиленої уваги багатьох лінгвістів [2, 3, 4, 5].

Необхідність комплексного аналізу англomовної терміносистеми медицини та охорони здоров'я зумовлено ще й тим, що сьогодні вона перебуває на етапі формування, потребує кодифікації, нормалізації та систематизації її понять, адже «впорядкована, уніфікована та стандартизована термінологія вважається одним із основних показників стимулювання науково-технічного прогресу» [1, с. 134].

Медична термінологія є важливою складовою науково-технічних текстів, яка не є сталою системою, а постійно змінюється, пристосовується до потреб сучасності. Розвиток інформаційних технологій, поглиблене вивчення захворювань, способів їх лікування впливають на появу нових лексичних одиниць для обміну інформацією у сфері медицини.

Переклад медичних текстів є дуже відповідальним та складним процесом, оскільки від правильності перекладу документів такого типу деколи залежить життя людини.

Розрізняють декілька основних напрямків медичних перекладів:

- медична документація (епікризи, виписки, історії хвороби, результати лабораторних та інструментальних обстежень, протоколи операцій, висновки фахівців);
- документація з клінічних досліджень лікарських препаратів (договір про проведення клінічного дослідження, протокол дослідження, брошура дослідження, форма обізнаної згоди, індивідуальна реєстраційна картка);
- фармацевтична документація (анотація лікарських препаратів, листки-вкладиші, інформація для лікарів і пацієнтів, документація з контролю якості);
- документація до медичного устаткування й інструментарію (інструкції з експлуатації, посібники, описи, рекламні матеріали, каталоги, презентації);
- сайти з медицини, фармації, клінічних випробувань, медичного устаткування й інструментарію;
- науково-популярна література з медицини;

- наукова медична література: наукові статті, матеріали конференцій, огляди, автореферати, дисертації, монографії, довідники, посібники, навчальні посібники для лікарів і студентів медичних вузів.

При перекладі будь-якого типу медичного тексту слід враховувати певні особливості, а саме:

- велику кількість специфічних медичних термінів (у тому числі латинського та грецького походження);
- наявність аббревіатури/скорочення;
- вимоги щодо точності/відсутності двозначності, що є дуже важливою особливістю медичних перекладів;
- наявність рукописного тексту (який може бути нерозбірливим).
- низька швидкість роботи, оскільки переклади такого типу вимагають максимального заглиблення в суть.

Тільки кваліфіковані фахівці можуть здійснювати переклад медичних текстів. Основними вимогами до професіоналів, які займаються медичним перекладом, є:

- знання рідної та іноземної мови на високому рівні, а також їх особливостей;
- знання та вміння застосовувати перекладацькі трансформації;
- володіння базовими медичними знаннями;
- уміння аналізувати та проводити дослідницьку роботу з метою ознайомлення з новими термінами і поняттями.
- уміти користуватися спеціалізованою літературою, словниками й довідковими матеріалами.

Для адекватного перекладу необхідно враховувати функціонально-стильову належність медичних текстів. Характерною ознакою медичних текстів є відсутність стилізації та будь-якого емоційного забарвлення.

На сучасному етапі розвитку медицини та медичної термінології домінує англійська мова. Хоча запозичення з латинської та грецької мови є важливим компонентом медичних текстів, англійські терміни швидко інтегруються в медичну термінологію.

Таким чином, переклад медичної літератури являє собою складний процес та характеризується надзвичайною точністю. Медичний переклад вимагає від перекладача обізнаності як у медичній галузі, так й урахування особливостей перекладу медичних текстів та термінів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ізмайлова М. А. Семантичні процеси в термінології. *Вісник Житомир. держ. ун-ту*. 2005. Вип. 46. Філологічні науки. С. 134–136.
2. Карабан В. І. Переклад наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

3. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения. К. : УМК ВО, 1989. 104 с.

4. Козоріз І. С., Куцак А. Ю. Англійська медична термінологія та її функціонування в текстах різних стилів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Том 4. С. 52–54.

5. Косенко А. В. Основні характеристики англійської медичної термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія «Філологія»*. 2015. Вип. 18. Том 2. С. 68–70.

*Yaroslav Dumashivskyi, PhD in Philology, Associate Professor
Ivan Franko National University of Lviv*

PROBLEMS OF TRANSLATION OF HYBRID TEXTS AS ONE OF THE SOURCES OF MODELING A NEW REALITY OF INTERCULTURAL COMMUNICATION BY MEANS OF LANGUAGE

Rapid globalization all processes of society and the convergence of language cultures of different peoples significantly stimulated the interest of many researchers and linguists to the problems of intercultural communication. Accordingly, in modern linguistic and translation studies in the field of intercultural interaction language began to be considered not only as a means of communication, but also as a means categorization of the experience of a certain ethnic group, its social and cultural interaction, as an explicator its distinctive culture and conceptualization the world around us.

An important factor in achieving successful international cooperation is translation, for he appears before us in the role of a kind conductor between the language codes of different ethnic groups, which helps us to transfer the realities of the original text with the help of the lexical structure of the language of translation from one speech and cultural environment to another. And since the study and finding ways to achieve successful interaction between representatives of different linguistic and cultural backgrounds environments is one of the most pressing issues of today, any scientific activity in this industry has prospects.

Development of problems of intercultural communication in the field of translation is very relevant and important for modern linguists in review on the existence of intercultural asymmetry (gaps) and the need to take this aspect into account when translating tokens that are unique to a particular linguistic and cultural environment, as well as an important factor in improving professional skills in the training of professional translators in higher educational institutions.

Intercultural communication in the modern world is a multifaceted and multifunctional system of interaction representatives of different cultures - individuals, groups, who realize their interests, needs, motivations in various spheres

of life. Efficiency interaction in this type of communication depends on adequate knowledge, understanding and interpretation symbolic signs and markers of social space, as well as the use of linguistic means of transmitting the concept of objects of social reality.

Intercultural communication in the global environment frequently involves recourse to translation. This generates new phenomena which, in turn, raise new questions for translation theory and practice. This issue is concerned with the concept of the hybrid text as one of these phenomena. In this introductory chapter, a hybrid text is defined as: „a text that results from a translation process. It shows features that somehow seem ‘out of place’/‘strange’/‘unusual’ for the receiving culture, i.e. the target culture” [2, p. 201]. It is important, however, to differentiate between the true hybrid, which is the result of positive authorial and/or translatorial decisions, and the inadequate text which exhibits features of translationese, resulting from a lack of competence. Textual, contextual and social features of hybrid texts are postulated (see discussion paper). These are the object of critical reflection in sub-sequent chapters, in relation to different genres. The potential of the hybrid text for translation research is explored.

The very concept of "hybridity" belongs to different fields of knowledge, and above all to biology, in which it arose and in which it is used in the study of crossing "organisms belonging to different species" [4, p. 159]. Later this concept was extrapolated to semiotics and linguistics.

In language, hybridity has a natural character and, although it is realized in the creative activity of the speaker, it follows laws that do not depend on the individual or are not always realized by him [5, p. 358]. To determine the conscious/unconscious nature of hybridity, it is necessary to clarify the question: what can induce the speaker to combine signs of different linguistic or, more broadly, other code systems?

The hybrid text, as is known, consists of superphrasal units. Brought from the donor text to the original text, they create its hybridity. In this case, we are also talking about polytext hybridity.

Hybridity, in addition, can be caused by the influence of fashion, the desire to keep up with the times. Examples here are morphic hybrids, e.g. morphemes “tchatch”, “boost”, combined with French suffixes “eur”, “er”.

The *franglais* lexical units, for example, are the result of morphic multilingual hybridization. *Franglais* is not a holistic hybrid language, but “a certain number of neologisms and syntactic structures of English or American origin introduced into French. Morphic hybrids, for example, “tchatcheur”, “booster” (examples from the film “Les Intouchables”), arose under the influence of Anglomania.

An example of allophone hybridity is the speech of the French-speaking youth of Africa. In a number morpheme hybrids, English morphemes are pronounced as something in between, not meeting the pronunciation rules of either French or English (for example, the morpheme “man” [man] in the word “théman” (salesman tea)).

The variety of forms of hybridity indicates the complex nature of this phenomenon, which must be taken into account when analyzing different types of discourses. The results of the study suggest that intercultural aspects of translation form development of students' many professional competencies, including socio-cultural competence, which helps them not only to navigate in different types of cultures and civilizations whose languages are studied, but also be able to correlate the communicative norms and forms of communication that are becoming integral assistants of each translator in choosing culturally accessible forms of interaction with people in a modern intercultural environment communication, and makes the translator key figure in the dialogue of cultures.

REFERENCES

1. Arasaratnam, L. A. Research in intercultural communication: Reviewing the past decade. *Journal of International and Intercultural Communication*, 8(4), 2015. P. 290-310.
2. Baker, W. Intercultural awareness: Modelling an understanding of cultures in intercultural communication through English as a lingua franca. *Language and Intercultural Communication*, 11(3), 2011. –P. 197-214.
3. Congress, E., Snell-Hornby, M., Jettmarová, Z., & Kaindl, K. Translation as intercultural communication: Selected papers from the EST Congress, Prague, Amsterdam; Philadelphia: J. Benjamins, 1995.
4. Jakobsen, A. L. Translation as textual (re)production. *Perspectives: Studies in Translatology*, 1(2), 1993. P. 155-166.
5. Liddicoat, A. J., & Liddicoat, A. J. Intercultural mediation, intercultural communication and translation. *Perspectives*, 24(3), 2016. – P. 354-364.
6. The Openmic. (2017, September 30). What does it mean to be a translator? <https://theopenmic.co/what-does-it-mean-to-be-a-translator>.

*Тетяна Семенюк, кандидат філологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ІНКОРПОРУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ БАЛАДИ Й. В. ГЕТЕ «ЛІСОВИЙ ЦАР» У МУЗИЧНИЙ ТВІР «ДАЛАЙ-ЛАМА» СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ ГРУПИ РАММШТАЙН

Ніщо не зникає безслідно. Свідомо чи несвідомо автор тексту інкорпорує у нове повідомлення елементи відомих творів, імена літературних героїв, події чи явища. Явище запозичення елементів одного тексту в інший, здатність тексту вступати у взаємодію з іншими текстами називають інтертекстуальністю.

О. Селіванова кваліфікує інтертекстуальність як „наявність у певному тексті слідів інших текстів, у більш широкому розумінні – діалогічний зв'язок тексту в семіотичному універсумі з попередніми текстами (рекурсивний) та з

подальшим текстотворенням (прокурсивний)“ [3, с. 514]. Інтертекстуальне маркування як апеляція до авторитетних джерел має на меті привернення уваги, комунікативний вплив, переконання реципієнта та демонстрацію ерудиції автора. Інтертекстуальність як включення до тексту фрагментів інших текстів може реалізовуватися у вигляді цитат, алюзій, ремінісценцій тощо. Претекст, до якого апелює автор у своєму новому прототексті, називаємо прецедентним текстом.

Відкритість тексту зумовлюється відкритістю дискурсу. У цьому випадку можемо говорити ще й про інтердискурсивність. С. Застровська та О. Найдюк зазначають: “Якщо інтертекстуальність в цілому розуміється як зв'язок одного тексту (чи його фрагмента) з іншими, то за логікою мислення інтердискурсивність передбачає зв'язок одного дискурсу з іншим. Діалог дискурсів супроводжується переключенням з однієї ментальної сфери на іншу. Це буде можливим, звісно, при наявності відповідних фонових знань у когнітивній базі автора твору та суб'єкта, що сприймає“ [1, с. 94]. Незалежно від видів текстових діалогів — інтертекстуальних чи інтердискурсивних — хочемо зазначити, що задум автора покликаний актуалізувати певну проблему чи знайти її рішення.

В середині ХХ століття науковців почали цікавити не зв'язки між текстами, а зв'язки тексту з іншими видами мистецтва, такими, як живопис, музика, кінематограф тощо. Д. Хіггінс у 1965 році запропонував термін “intermedia“, під яким мав на увазі злиття кількох видів мистецтва, на позначення міжмистецьких зв'язків у літературознавстві, музикознавстві та мистецтвознавстві [7]. Проте як дослідницька парадигма інтермедіальність почала розглядатись з 1983 року після виходу статті А. Хазен-Льове [6, с. 291-292]. Під інтермедіальністю розуміють особливу форму інтертекстуальності, за якої художнє багатоголосся визначається наявністю таких міжтекстових зв'язків, коли “текстом“ стає інший вид мистецтва [2, с. 46]. Найчастіше інтермедіальність спостерігаємо у площині літературних творів, які акумулюють елементи інших мистецтв, наприклад, візуальна поезія чи додання звукових ефектів у поетичний твір тощо. Проте художні та поетичні твори також стають джерелом міжмистецьких діалогів, виконуючи роль прецедентного тексту в інтермедіальному просторі. Інкорпорування елементів літературного твору у музичний твір, доповнений відеосупроводом, який також апелює до прецедентного тексту, взятого з літератури, утворює інтермедіальний музичний твір.

Аналізуючи пісенну лірику німецької групи Rammstein, варто наголосити не лише на її інтердискурсивному, інтертекстуальному, але й на інтермедіальному характері. Об'єктом дослідження є мовні засоби пісні “Dalai Lama”, яка присвячена відомому духовному лідерові тибетського буддизму Далай-ламі. Пісня сучасного гурту містить інтермедіальні вкраплення, які апелюють до відомої балади “Erlkönig“ генія німецької літературної класики Й. В. Гете, написаної ще у 1782 році. Автор пісні Тілл Ліндеманн запозичив основний мотив та сюжет, змінивши його та адаптувавши до сучасних умов,

замінивши, наприклад, коня, на якому їхав батько з сином, на літак, який везе людей ("Menschenfracht"). Так, розглянемо основні інтермедіальні маркери в обох аналізованих творах (див. Таблиця 1):

Таблиця 1

<p>Die Ballade „Erlkönig“ [5] „Wer reitet so spät durch Nacht und Wind? Es ist der Vater mit seinem Kind“ „Mein Sohn, was birgst du so bang dein Gesicht?“ „Siehst, Vater, du den Erlkönig nicht? Den Erlenkönig mit Kron` und Schweif?“ „Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif“</p>	<p>Das Lied „Dalai Lama“ [4] „Ein Flugzeug liegt im Abendwind An Bord ist auch ein Mann mit Kind“ „Und das Kind zum Vater spricht Hörst du denn den Donner nicht Das ist der König aller Winde Er will mich zu seinem Kinde“</p>	<p>Подібність темна пора доби, тато / чоловік з дитиною Дитина бачить Вільшаного короля / дитина чує грім та короля Вітрів, який хоче його забрати</p>
<p>„Willst, feiner Knabe, du mit mir gehn? Meine Töchter sollen dich warten schon; Meine Töchter führen den nachtlischen Reihn Und wiegen und tanzen und singen dich ein“</p>	<p>„Aus den Wolken tropft ein Chor Kriecht sich in das kleine Ohr „Komm her, bleib hier Wir sind gut zu dir Komm her, bleib hier Wir sind Brüder dir“</p>	<p>Дочки Вільшаного короля обіцяють дитину колихати, гойдати та співати йому пісні / дитині обіцяють хороше ставлення</p>
<p>„Dem Vater grauset`s, er reitet geschwind, Er hält in den Armen das achzende Kind, Erreicht den Hof mit Muh` und Not; In seinen Armen das Kind war tot.“</p>	<p>„Der Vater hält das Kind jetzt fest Hat es sehr an sich gepresst Bemerkt nicht dessen Atemnot Doch die Angst kennt kein Erbarmen So der Vater mit den Armen Drückt die Seele aus dem Kind Diese setzt sich auf den Wind und singt“...</p>	<p>Дитина помирає / батько з необережності вбиває дитину, притиснувши її занадто міцно до себе</p>

Отож, інтертермедіальність є вагомим маркером не лише у площині літератури, а й музикознавства, мистецтвознавства з покликанням на відомі літературні надбання з метою тримати у колективній пам'яті найцінніші та найважливіші моменти. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні візуальних, музичних, піктографічних інтермедіальних проявів у літературних творах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Застровська С. О., Найдюк О. В. Інтердискурсивний характер художнього тексту (на матеріалі німецької мови). *Актуальні питання іноземної філології* : наук. журн. / редкол. : І. П. Біскуп (гол. ред.) та ін. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. № 8. 320 с. С. 93–99.

2. Мочернюк Н. Поза контекстом: Інтермедіальні стратегії літературної творчості українських письменників-художників міжвоєнн्या: монографія. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. – 391 с.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава, 2008. 712 с.

4. Dalai Lama. Режим доступу: <https://ru.musinfo.net/lyrics/rammstein/dalai-lama>

5. Erlkönig. Режим доступу: <http://www.poetarium.info/goethe/erlkoenig.htm>

6. Hansen-Löve, Aage A. Intermedialität und Intertextualität. Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst – Am Beispiel der russischen Moderne // Wolf Schmid/ Wolf-Dieter Stempel (Hg.), Dialog der Texte. Hamburger Kolloquium zur Intertextualität, Wien: Gesellschaft zur Förderung slawistischer Studien 1983 (Wiener Slawistischer Almanach 11), S. 291-360.

7. Higgins, D. Horizons: The Poetics and Theory of the Intermedia. Carbondale: Southern Illinois University Press, 1984. 146 p.

*Liudmyla Smalko, PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Tetiana Vorobiova, PhD in Pedagogy, Associate Professor
Lesya Ukrainka Volyn National University*

UKRAINIAN-ENGLISH ACADEMIC TRANSLATION OF ABSTRACT TO SCIENTIFIC PAPER

One of the most important criteria for the successful publication of a scientific article in the international journals of the **Scopus** and the **Web of Science** databases is academic translation of the article and an *Abstract* to it into English. English is the most widely translated language today. It requires that a translator possess not only skills in academic writing but also knowledge of the subject matter and, in addition, strong skills in the target language. An incorrect translation can nullify all the

advantages of the work and will not be admitted for publication with the comment *Poor English*.

The main problem with non-native speakers is often their non-compliance with the requirements of international journals. The editors' rejection of publication is predominantly due to poor English, wrong structuring, or even unreadability of the submitted materials. Every scientist today should have a good command of English regardless of the subject area. Modern scientific achievements accessibility is hardly possible without it.

Editors usually recommend authors and translators to follow, firstly, the abstract composition structure. These structural elements very often utilize generally recognized lexical and grammatical clichés [1, p. 243].

An abstract, as a compositional or structural part of the scientific article, belongs to a summarizing variety of scientific communication, the purpose of which is to attract attention to the materials presented in the article, to help the reader understand the range of problems of the published text, and decide whether they are in his professional interest scope.

Features of English academic discourse are in the focus of the research papers by such Ukrainian scholars as O. M. Gnizdechko, L. I. Zilberman, O. M. Ilchenko, T. V. Yakhontova, and others.

In academic translation, it is extremely important that the meaning of each word and phrase is clear and unambiguous because the foreign reader simply will not understand what the author means. The translated into a foreign language material must be polished to perfection, taking into account all the peculiarities and nuances of the language. Obviously, the probability of an adequate translation increases if a translator is an expert in the same field and has got some experience of publishing his findings in international scientific journals. But actually, it is quite a rare case and real luck for the scholar who wishes to share his unique scientific findings with the colleagues but, unfortunately, he does not know English properly. Quite often, they need professional assistance to translate their works and usually ask teachers of English to help them. When it comes to the state of things in Ukraine, English teachers at universities have been mostly taught ESL (English as a second language), taught to them in their time by those who have never practiced authentic scientific English with native speakers in the research area.

There is strong evidence that typical phrases, the so-called linguistic clichés, facilitate the perception of scientific information and contribute to the clearness of its presentation. These clichés move from abstract to abstract and are worth remembering.

We are strongly convinced that it is useful to read as many articles in the field of research as possible to minimize the native language interference. First of all, it is quite beneficial for the correct use of the terminology. Actually, this is the only dependable way to master the appropriate English terminology in the field of studies (dictionaries cannot solve this problem on the total).

The study has revealed typical mistakes and inconsistencies in Ukrainian-English academic translation of the abstracts to scientific articles. Among them:

- length of sentences. Our language is replete with complex constructions, while in English, it is customary to use simple and short sentences. All linking words are removed as unnecessary;

- a typical feature of our academic writing is the description of the research as the realization of intentions («analyzed», «tried», «wanted»), in English they write about the results («identified», «established», «studied»);

- use of specific terminology, etc.

Some works of translation can be extremely difficult, and reference materials covering the ins and outs of that subject matter can increase translation quality considerably. In the case of translation projects of high technical complexity, it is recommended to refer to a subject matter expert with whom the translator can consult on matters relating to the areas of the text content.

The study findings argue that a good academic translator should know how to balance between being faithful to the source text and composing a text in the target language that could stand on its own and not sound like translated one.

REFERENCES

1. Karaban, V. I. Posibnyk-dovidnyk z perekladu anhliiskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury na ukrainsku movu. Kyiv, Ukraina : TEMPUS, 1999.

2. Karaban, V. I. Poperedzhennia interferentsii movy oryhinalu v perekladi (vybrani hramatychni ta leksychni problemy perekladu z ukrainskoi movy na anhliisku) : Navchalnyi posibnyk / [V.I. Karaban, O.V. Borysova, B.M. Kolodii, K.A. Kuzmina] ; za red. prof. V.I. Karabana. – Vinnytsia : Nova knyha, 2003.

3. European Association of Science Editors. 2016. EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English. European Science Editing 42(4):e1-e16. doi:10.20316/ESE.2016.42.e1.

*Alyona Sovyetna, PhD in Philology, Associate Professor
Cherkasy State Technological University*

CHICANA LITERATURE AS A CULTURAL PHENOMENON

Decades ago, literary critics were of little interest to representatives of various ethnic, racial, and immigrant groups in U.S. literature. Today, completely unknown literary sub-traditions are increasingly coming to the fore. If the African-American component in American literature was criticized in the early twentieth century, Indian and Jewish - in a few decades, Asian-American and Latin American literature belong to little-known traditions, but those that are developing rapidly.

In addition, Ukraine's independence opened up fundamentally new opportunities and prospects for full-fledged domestic literary studies. It has finally been able to address issues that have long been ignored or interpreted in a distorted light.

The urgency of the work is due to the current state of American studies, one of the main tasks of which is the problem of revising the general cultural and theoretical canon of modern literary criticism, as well as the need for detailed study of Mexican-American writers. One of the most famous among them is the Mexican-American poet, writer, essayist Ana Castillo. The aesthetic significance of the writer's work lies in the fact that she developed her own feminist discourse - xicanism, and embodied it in her novels. The study of her work forces literary critics to take a closer look at the differences between the feminism of women whose skin colour differs and introduces a new term into literary circulation. Mexican-American literature is of great interest to scholars, as the characteristics of this sub-tradition are multifaceted, intense cultural interaction of a frontal nature, a combination of Indian, Spanish, Mexican, Anglo-Saxon elements. In the United States, there are already works devoted to the analysis of the works of individual writers of Chicano, Mexican-American folklore, but a holistic picture of the development of this literature is not yet available. The desire to re-evaluate the literary process in the late 70's and 80's of the twentieth century in the United States became widespread. The concept of multiculturalism was defined, transferred to the sphere of mass use, and this in turn influenced the literary process itself. Researchers looked at the literary canon, the literature of ethnic groups, the role of women writers in the history of national literature differently. There is no doubt that the multiplicity of regional traditions and the complex interaction with ethnic literatures that retain their identity have determined the specifics of US literature. Therefore, previously unknown marginal literary traditions of African Americans, Chicanos, Native Americans, Asian Americans are now studied in universities, their works are included in anthologies. The names of immigrant writers from around the world, Americans "through a hyphen", appear in the pages of literary magazines, their works are studied in detail by American critics. Within the complex of problems related to the reproduction of a holistic picture of artistic creativity in the United States, of particular interest is the question of the Mexican-American phenomenon in US literature. It is quite interesting to study because it has absorbed the traditions of the ancient civilization of the Incas, Aztecs and Maya, and is a conglomeration of Mexican and European cultures.

REFERENCES

1. Savin, Ada. Mexican-American Literature. *New Immigrant Literatures in the United States* / Ed. by Alpana Sharma Knippling. Con. : Greenwood Press Westport, 1996. P. 341–360.
2. Tatum, Charles. *Chicano and Chicana Literature*. Tuscon : The University of Arizona Press, 2006. 222 p.
3. *The Third Woman : Minority Writers of the United States* / Ed. by Dexter Fisher. Boston : Little, 1980. 594 p.
4. Trujillo, Marcela. *The Dilemma of the Modern Chicana Artist & Critic*. *De Colores*, 3, №3. 1977. P. 38–48.
5. Weigel, Sigrid. *Double Focus: On the History of Women's Writing. Feminist Aesthetics* / Ed. by Gisela Ecker. Boston : Beacon, 1985. P. 5–80.

*Бондарчук Олена, кандидат філологічних наук,
Квятковська Тетяна, студентка 3 курсу
Волинський національний університет*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕМОЦІЙНА НАВАНТАЖЕНІСТЬ НОВЕЛИ «АМОК» С. ЦВЕЙГА

«Амок» – новела С. Цвейга, інтригуюча історія, яка пропонує багато ідей для роздумів. Це історія лікаря, який зіткнувся з екзистенційною кризою. Це ніби психологічне дослідження, яке показує, що персонаж стикається з моральною дилемою, яка стає ірраціональним примусом, що руйнує його, а сама новела оформлена як оповідь у наративі. Актуальність дослідження полягає у міждисциплінарному підході до новел С. Цвейга – поєднанні літературознавства та психології.

Свої праці новелам Цвейга присвятили О. Тереховська, Ю. Косенко, Л. Цибенко, S. Kolb, D. Hohm, M. Hartmann, M. Lehmkuhl та ін. Були досліджені творча постать автора, біологічно-психологічний аналіз доробку, жанрова своєрідність новели тощо.

У назві твору «Амок» зашифрований важливий психологічний посил, який цілковито стає зрозумілим вже після прочитання твору. *Amok* із малайської означає «розлючений, озлоблений» та позначає стан одержимості, тотальної агресії та втрати самовладання [2]. Цей стан описує людину, яка стає мовби сліпою, абсолютно не здатною до аналізу чи до усвідомлення своїх дій. Вважається, що новела є спробою пояснити ірраціональні, емоційно навантажені та по своїй суті божевільні дії лікаря та їх катастрофічні наслідки [1, с. 125].

Вже на початку твору читач може познайомитись із станом головного героя-лікаря. Тут зображена людина, з якою трапилось щось лихе, або яка переживає це в моменті – у всіх таких випадків завжди є один споріднений жах, від якого старіє обличчя і стає важко вгадати точний вік людини: *«Ich sah hinter Brillengläsern ein fremdes Gesicht, das ich nie an Bord gesehen, bei keiner Mahlzeit, bei keinem Gang, und sei es, daß die plötzliche Flamme den Augen wehtat oder war es eine Halluzination: es schien grauenhaft verzerrt, finster und koboldhaft»* [3, с. 4].

Напруга зберігається протягом усієї історії від першого абзацу, в якому неназваний незнайомець говорить нам про це сам. З цих рядків буквально можна почути, що у людини всередині: *«... ich bin in einer furchtbaren psychischen Verfassung ... ich bin an einem Punkt, wo ich unbedingt mit jemandem sprechen muß ... ich gehe sonst zugrunde ... aber ich bin irgendwie krank von diesem Schweigen ... und ein Kranker ist immer lächerlich für die andern ...»* [3, с. 6].

Існує також ефект віддалення, коли оповідач від першої особи (незнайомець) оповідає розповідь від першої особи іншого персонажа, і ми бачимо, що він теж – на відстані кількох років – відчуває потребу звільнитися від цієї таємниці, яку не має права озвучити публічно. Можемо зробити висновок, що потяг до «сповіді» справді сильний.

Варто зазначити, що новела частково побудована на колоніальних припущеннях, які чітко простежуються протягом твору зі слів Лікаря. Головний герой твору називає чужину причиною своєї самотності: *«in dieser dreckigen Einsamkeit, in diesem verfluchten Land, das einem die Seele ausfragt und das Mark aus den Lenden saugt.»* [3, с. 8]. Читаючи це через постколоніальний об'єктив, можна вважати, що початкові плани лікаря щодо спілкування з місцевими жителями є расистськими. Проте згодом йому наскучили й європейці у тропіках, а все із однієї причини – туга за своїм Європейським середовищем. Можна зробити висновок, що головний герой перебував у протесті – він не бажав акліматизації, страждав собі тихцем, чекаючи виходу на пенсію. Проаналізувавши, можна побачити, що початок проблеми Лікаря покладений ще у Німеччині, де у результаті фатальної «любові» (одержимості) до жінки, він забув про свої принципи, втратив роботу і був змушений їхати до колонії. Психологічний портрет головного героя вже складається із схильностей до крайнощів, до певної інфантильності. Стає очевидно, чому він ненавидів тропіки і все, що з ними пов'язано. Ми бачимо згубність того, як людина заганяє себе у пастку власними діями. Його повільна смерть почалась ще у Німеччині. Цвейг зображує людину у стані одержимості, проте чомусь проявляються більш прозаїчні речі: комплекс меншовартості, сексизм і нарцисизм. Можливо, новела охоплює більше проблемних питань, аніж безумство, тому що психіка є доволі цікавою структурою, але здатна бути підпорядкованою усвідомленим діям.

Наростаюча напруга все підвищує свій рівень тоді, коли з'являється багата, зарозуміла біла жінка з вимогою зробити аборт, і лікар тріскається: *«Irgendwie überliefs mich: mir graute vor der stählernen Entschlossenheit dieses Weibes, die da mit plapprigen Reden hereingekommen war und dann mit einemmal ihre Forderung zückt, wie ein Messer. ... ja, eine stählerne, eine männliche Entschlossenheit ... von der ersten Sekunde spürte ich's»* [3, с. 13]. Це критично важлива цитата, тому що звертає увагу на ество лікаря. Не конкретна жінка є його ворогом, а його власна неповноцінність і бажання домінації. Його злість можемо перенести на жінку із його німецької історії, яка принижувала його і по-суті залишила без роботи, що призвело до життя Лікаря в тропіках. Ненависть, страх перед багатом жінкою, яка прийшла до Лікаря – це проекція його душевних минулих травм. Не тропіки оголили потворні елементи його душі, а власне безсилля перед руйнуванням його життя.

Протягом твору ми ще не одноразово зустрічаємо такі звороти як «почоловічому», але тут це все у спотвореному вигляді, де маскулінне дорівнює доміантне, жорстоке, яким володіє гординя, але точно не гордість. Таким чином, Лікар хотів зламати «пацієнтку», принизити і наказати, що є тиранічними замашками, адже від них він отримує невимовну насолоду. Ми бачимо, що так звана агонія почнеться не від мук совісті за скоєне, а за зустріч із істинним Я, яке виявилось потворним.

Жінка очікувала, що Лікар виконає її доручення, але його образила сума грошей, яку вона пропонує, яка не еквівалентна пенсії, на яку він очікує. Хоча, не так сума – як факт торгування вразив головного героя, він відчув себе

приниженим, тому що йому назначили ціну. Для нього ж спосіб принизити її – вимагати сексу. Коли вона виходить від нього, він женеться за нею, поводячи себе все більш химерними способами, що призводить до його власного знищення, тому що – в європейській конструкції розлютити, означає впасти у амок: «...es ist Tollheit, eine Art menschlicher Hundswut ... ein Anfall mörderischer, sinnloser Monomanie, der sich mit keiner andern alkoholischen Vergiftung vergleichen lässt» [3, с. 22].

Читач стає свідком того, як гординя, один вчинок перекреслив життя двох людей. Варто зазначити, що Лікар переживає якийсь незрозумілий вид хвороби любові до цієї жінки. Ми можемо проінтерпретувати це як данина колишній, яка своєю владністю схожа на цю жінку, що загинула. Або ж – це психологічний трюк, за яким життя Лікаря можливе лише у виправленні помилки, у перемозі добра над злом, а це здійснилося б хіба за умови життя жінки.

Амок переріс у передсмертну агонію, а для героя новели почалось все ще у Німеччині, у європейському середовищі. Одержимість несправедливістю, яка завуальована – ось одна із проблем головного героя. Він бореться із своїми недоліками і вбачає їх у інших людях, чим ще виводить своє презирство на новий рівень. Новела зображує трагізм тогочасного середовища, трагізм гордині і рішень, прийнятих поспіхом. За все доводиться платити, але деякі дії вартують занадто дорого, на що і звертає увагу Цвейг.

Отже, у новелі «Амок», ми бачимо як моральна смерть біжить наввипередки із фізичною – це і є агонія перед останнім подихом: «*Wenn man alles verloren hat, dann kämpft man um das Letzte wie ein Verzweifelter*» [3, с. 34]. Її остання боротьба була за те, щоб зберегти таємницю, яку не змогла приховати навіть сама смерть, але змогло почуття обов'язку й обіцянка на смертному одрі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Birk, Matjaz. Stefan Zweig und die Novelle der Wiener Moderne am Beispiel Arthur Schnitzlers. *Stefan Zweig Reconsidered. New Perspectives on his Literary and Biographical Writings* ed. by Mark H. Gelber. Max Niemeyer Verlag. Tübingen, 2007. S. 125.

2. Duden: веб-сайт. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Amok> (дата звернення 15.04.2022).

3. Zweig, Stefan. Der Amokläufer. 42 с.: вебсайт. URL: <https://linguabooster.com/ru/de/book/der-amoklaufer#download>. (дата звернення 23.03.2022).